National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
PSB / DSP
Received / Reçu
B103/C/7/2

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 57 (3349) XXXVI aastakäik | Neljapäeval, 30. juulil 1987 — Thursday, July 30, 1987 | Üksiknumbri hind 75 centi

Jaht sõjakurjategijatele kestab

N. Liidus viidi 79-aastase surmaotsus täide

MOSKVA (UPI) — N. Liit teatas möödunud esmaspäeval, et USA-st välja saadetud ukrainlane Feodor Fedorenko, kes olevat „vabatahtlikult" N. Liitu tagasi pöördunud, on hukatud. 79-aastane Fedorenko elas 35 aastat USA-s, kuid talt võeti aastal 1984 kodakondsus ja kuna ükski teine maa teda ei nõustunud vastu võtma, nõustus ta N. Liitu tagasi pöörduma. Seal korraldati talle kohtuistung, kus teda süüdistati tuhandete inimeste tapmises. Ta olevat olnud ka kaastegev poola juutide mõrvamises Treblinka surmalaagris, mille eest teine sõjaroimades süüdistatu, ukrainlane Ivan Demjanjuk, on praegu Iisraelis kohtu all.

JERUUSALEM (AP) — Ivan Demjanjuk võttis esimest korda endakaitseks sõna, pärast seda kui ta oma kaitseadvokaadi, ameeriklase Mark O'Connori vallandas. 67-aastane Demjanjuk eitas kuulumist Treblinka surmalaagri vahtkonda ja kinnitas, et ta oli vangilangenud punaarmee sõdur, kes suurema osa sõja ajast veetis sakslaste okastraadi taga. „Mu süda valutab nende inimeste pärast, keda natsid Treblinkas mõrvasid", ütles ta, „uskuge mind, mina ei olnud üks nendest mõrvajatest — palun ärge pange mulle köit kaela selle eest, mida keegi teine tegi." Demjanjuk kinnitas, et ta ei ole kunagi viibinud ei Treblinkas, Trawnikis ega ka Sobiboris, kus kurikuulsad surmalaagrid asusid.

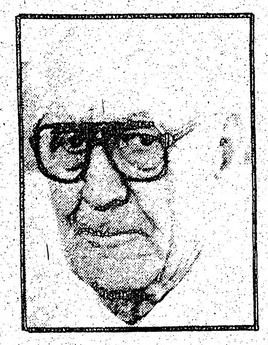

Feodor Fedorenko

Teatavasti produtseeris N. Liit I.D. kaardi Trawniki õppelaagrist, kus Ivan Demjanjuk olevat väljaõppel olnud. Ivan ja ta advokaadid väidavad, et kaart on võltsitud — pilt kaardil olevat võetud Demjanjuki punaarmee „propuskilt". Demjanjuk ütles kohtu ees, et tal on sinised silmad ja ta kasv ulatub kuuele jalale, kuna kaardil kirjeldatud mees oli viis jalga seitse tolli pikk ja tal olid hallid silmad.

LONDON (Reuter) — Briti ametiisikud kinnitavad, et sealsete seaduste järgi ei saa nad tagaotsitavat sõjakurjategijat Antanas Gecas't Iisraelile välja anda. Vastastikune kuritegijate välja-andmise kokkulepe katvat ainult kuritegusid, mis sooritatud kas Briti või Iisraeli territooriumil. Ka ei olevat nad seni mingit väljanõudmis-dokumenti saanud.

71-aastane Gecas oli nende 17 Britannias elavate sõjakuritegudes süüdistatute hulgas, kelle nimed Wiesenthali büroo eelmise aasta oktoobrikuus avaldas. Teda süüdistatakse kümnete tuhandete juutide surma saatmises ajal kui ta teenis ühes sõjaaegses leedulastest koosnevas saksa politseipataljonis. Gecas eitab oma süüd ning ei ole veel teada, milline tõendmaterjal Wiesenthali bürool on tema vastu olemas.

tule kotkajärve metsaülikooli!
15.-23. augustini

ÕPPEMAKS:

nädalaks $225
pool nädalat $150

REGISTREERIMINE:

KOTKAJÄRVE METSAÜLIKOOL
388 KEEWATIN AVENUE
TORONTO, ONTARIO
M4P 2A5, CANADA

Telefonil 488-3637
487-3970

Kuninglik paar kanuuretkel

Yorgi hertsog ja hertsoginna lahkusid Yellowknife linnakesest 10-päevasele kanuuretkele koos kuue kaaslasega, kellest vähemalt üks olevat Kuningliku Ratsapolitsei ametnik. Ülejäänud olevat endised prints Andrew koolikaaslased Lakefield College'ist Peterborough lähedal, kus ta kord koolipinki nühkis. Retk pidi algama Siftoni külast, mis asub 420 km Yellowknife'st kirde pool.

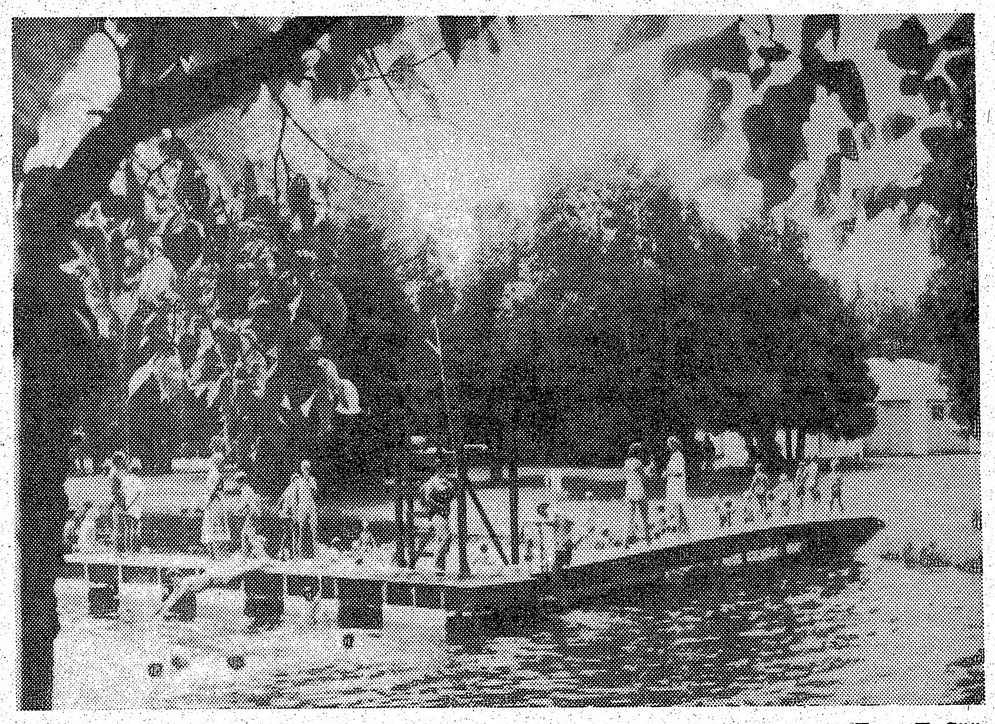

Jõekääru Suvekodu lapsed ujumistunnil. Foto: T. Säägi

Eesti uuestisünd metsas

Igal suvel toimub Muskoka piirkonna metsas suur ime. Augusti keskel saabub Kesk-Ontario loodusesse, umbes 200 km. Torontost põhjapoole asuvale Kotkajärvele, grupp noori inimesi mitmelt poolt. Nende tagapõhjad, iseloomud ja elupaigad on väga erinevad — keemiaprofessor Austraaliast, insener Rootsist, majandusteaduse õpilane Lääne-Kanadast, esimese kursuse üliõpilane Ameerika Ühendriikidest.

Ühine on aga kõikidel huvi eestluse vastu ja tahe arendada ennast eestlasena. Seda nad teevad nädal aega Metsaülikoolis. Sõbralikus, rahulikus ja koostöötahtelikus vaimus sünnib üleöö väike küla, kus terve elu toimub eesti keeles ja millest kõik võtavad aktiivselt osa. Kui nädal on mööda läinud, lahkuvad osavõtjad oma alalistesse kodudesse, võttes kaasa uusi teadmisi, uusi sõprusi ja värskendatud eestluse vaimu.

Tegevus Metsaülikoolis on tihe ja isegi väsitav, kuid mitte ebameeldivalt koormav. Teaduslikult kõrgetasemelised loengud eesti kultuuri, kunsti, kirjanduse, ajaloo ja ühiskonnateaduste

(Järg lk. 3)

Ilmar Mikiver 86. a. Metsaülikoolis. Loeng käsitles Eesti kirjandust, näidetega 19. ja 20. sajanditest.

Streigiähvardus Metro loomaaias

Scarborough's asuvas Metro Zoo's ähvardavad sealsed töötajad streikima hakata, kui neile rohkem palka ei maksta. Esmaspäevase palgakõrgendusepakkumise lükkasid nad nördinult tagasi — nad tahavad rohkem raha! Praegune tunnipalk on 11.50 ja 12.90 dollari vahel. Neile pakuti 4,5 protsendist palgatõusu käesoleval aastal ja 4 protsenti kahel järgmisel aastal, pluss 100.000 dollariline bonus, mis läheks 300 töölise vahel jagamisele. Nad keeldusid.

MASARYKTOWN, 450 Scarborough Golf Club Road

Harjumaalaste-Tallinlaste
SUVEPÄEV
laupäeval, 8. augustil 1987

Esinevad: ANDRES RAUDSEPP, ARKADI ALTOSAAR ja KUNGLA Rahvatantsijad

Sissepääs koos toiduga — $12.00
Piletite tellimine — tel. 751-1036 ja 239-6375

Lugejaile tähelepanuks!

Kuna 3. august on ametlik püha, ilmub tuleval nädalal üks „Vaba Eestlase" number, mis kannab neljapäeva, 6. augusti kuupäeva.

Toimetus

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane,
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd.
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Tegevtoimetaja: Arvi Tinits. **Toimetaja:** Olaf Kopvillem.

Toimetuse kolleegium: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss.

Telefonid: toimetus 733-4550, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 733-4551 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni.

Tellimishinnad Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $60.—, poolaastas $34.— ja veerandaastas $18.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $111.—, $60.—, $31.—.

Tellimishinnad väljaspool Kanadat: aastas $80.—, poolaastas $44.— ja veerandaastas $23.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $115.—, $62.—, $32.—, mujal välismaal $140.—, $75.—, $40.—.

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 75 c.

Kuulutuste hinnad: üks toll ühel veerul: $5.50, esiküljel $6.50.

Kuulutusi võetakse vastu nädala esimesse ajalehte kuni reede homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip., homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080.

Pärsia lahe tulekolle

Möödunud pühapäeval sai ka Prantsuse Vahemere-laevastik käsu Pärsia lahe poole teele asuda. Laevastik koosneb lennukikandjast „Clemenceau" (nimetatud prantsuse poliitiku järgi kes oli peaministriks I maailmasõja lõpupäevil ja muuseas ka Eesti Vabadussõja ajal) ning kolmest saatelaevast. Ka prantsuse laevadele on nn. „Pärsia lahe sõja" kestvusel kallale tungitud — neli korda viimase kolme aasta vältel — ning praegu on Prantsuse — Iraani vahekorrad eriti halvad. Prantsusmaa saab umbes 20 protsenti oma naftast Pärsia lahe maadelt.

Vahepeal on Kuveidi supertanklaev, mis USA lipu all purjetas ja Pärsia lahes Hormuzi merekitsuse lähedal miini otsa jooksis, jõudnud sadamasse. Seal selgus, et vigastused olid suuremad kui algul arvati. 400-meetri pikkuse naftatankeri 32-st veekindlast jaotusest olid 4 veega täidetud, mitte ainult üks nagu algul hinnati.

Supertanklaeva „Bridgeton" miini otsa sõitmine andis jänkidele Pärsia lahes järjekordse „sinise silma". Mäletatavasti sai nende sõjalaev hiljuti Iraagi lahingulennuki poolt kaks raketitabamust ilma et nad oleksid jõudnud — või osanud — vastu hakata. Ning nüüd, pärast mitmekordseid ähvardusi, asetas Iraan nende teele mõningad miinid — ja jälle sai ameerika lipu all sõitev laev kannatada, olgugi et see Kuveidile kuulub. Laeva eskortisid mitmed USA sõjalaevad, kaasaarvatud hiigelvõimas lennukikandja — kuid kuidagi moodi ei olnud nad selleks kõige lihtsamaks ja vanamoodsamaks rünnakuks ette valmistatud — nad ei osanud arvata, et mereteid võib ka mineerida! Isegi ühtki miinitraalerit ei olnud neil kaasas. Üldse olevat ameeriklastel neid vanamoodsaid veesõidukeid ainult kolm tükki ja need olevat Lõuna-Karoliina osariigi sadamas kai äärde kinni seotud. Ning 401.382-tonnine hiigellaev sõitis miini otsa!

USA on üks maailma tugevamaist — kui mitte kõige tugevam — suurvõimudest. Ta lubab teisi Vaba maailma riike invasioonide ja isegi aatomirünnakute eest kaitsta. Kuid nüüd tuleb välja, et ta järjekordselt — ei ole võimeline väikseid, terroristlikke meetodeid kasutavaid riike vaos hoidma. Eriti iraanlastega paistab ameeriklastel palju pahandusi olevat.

Kas ei oleks nüüd soodus juhus, neile fanaatilistele moslemi-meestele pisut varba peale astuda? Selleks oleks ainulaadne võimalus, sest ka N. Liit taunib iraanlaste terroritegemist ning ka nende laevastiku-üksused purjetavad Pärsia lahes, et vaenulendureid ja nende tiibrakette õlitankerite ja teiste enam-vähem rahupäraste kaubalaevade kallalt ära hoida. Nüüd teatasid ka punahiinlased, et nad on nõus osa Kuveidi tanklaevu oma lipu alla panema. Kas kardaksid iraani fanaatikud hiinlasi rohkem kui ameeriklasi? Kes teab. Hiinlased olevadki need, kes ajatolla Homeinile need raketipatareid on müünud, millega nad nüüd Hormuzi merekitsuses mööduvaid tanklaevu ähvardavad.

Pärsia lahes viibivad juba USA, N. Liidu ja Inglise sõjalaevastiku-üksused. Neile lähevad veel prantslased ning võibolla ka hiinlased lisaks. Ka Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Kohl olevat kaalumas oma sõjalaevade sinna saatmist. Ning ÜRO Julgeolekunõukogu suutis ometi mingi asja üle kokku leppida — nad „nõudsid" selle juba seitse aastat kestnud Pärsia lahe sõja lõpetamist.

Iraak soovib kõigest hingest sõda lõpetada, sest sellel Iraanist kolm korda väiksemal riigil on „hing niidiga kaelas". Kuid ajatolla ei taha rahu sõlmimisest teadagi, enne kui Bagdadi valitsus on kukutatud ja sealsed „sõjakuritegijad" üles poodud.

Kas ei oleks nüüd Ameerikal ainulaadselt soodne võimalus oma võimu demonstreerida?

Eriti kui neil venelaste vahelesegamist pole karta? Hea küll, iraanlased ei ole suure suuga Khaddafi poisid, kes peale ühekordset pommitamist kohe vait jäid — võibolla peab neid kaks korda pommitama. Kuid vaevalt nad nii kanged on kui kunagi jaapanlased olid — ning isegi sealsed sõjakad samuraid olid kahekordse demonstratsiooni järele nõus rahu tegema. Kas Iraani ei saa samalaadselt sundida rahvusvahelisi käitumisnorme austama? Ma tean, et „rahuarmastajad" taunivad sellist mõtlemisviisi. Kuid suur osa neist austavad „eesistuja Maod", kes ütles: „Jõud kasvab välja püssirauast." Ning me kõik teame, et kellel jõud, sellel õigus.

ARVI

Miks segavad võimud vahele?
Vot, liiga palju demonstratsioone N. Liidus!

USA senaatorite kiri Gorbatshovile

Seitseteist Ühendriikide senaatorit on saatnud kirja NLKP peasekretär Mihhail Gorbatshovile, milles nad esitavad üleskutse, lõpetada läti inim- ja rahvuslike õiguste aktivisti Linards Grantinsh'i tagakiusamist.

Grantinsh kui üks Läti „Helsingi 86" nimelise rühmituse algatajatest oli 14-ndal juunil Riias asetleidnud suurdemonstratsiooni üks peamistest organiseerijatest, kuid nädalapäevad enne selle toimumist kutsuti kolmekümnendates eluaastates Grantinsh sõjaväe reservteenistusse. Kui tervislikel põhjustel varem sarnasest teenistusest vabastatud Grantinsh keeldus kutsele järgimast, toimus tema arreteerimine, millele järgnes kiires korras kohtulik karistus — kuus kuud vabaduskaotust. Grantinsh esitas edasikaebuse ja tema kohtuasi pidi tulema arutusele Läti NSV Ülemkohtus 16-ndal juulil.

Grantinsh'i kaitseks pöördus kirjateel Ühendriikide senaatori Donald Riegle'i poole Riias toimunud suurmeeleavalduse üks peamisi läbiviijaid, Rolands Silaraups, kes oli nähtavasti asendanud vahistatud Grantinsh'i. Samad seitseteist senaatorit (üks neist Riegle), kes saatsid kõnesoleva, 16-nda juuli kuupäevaga kirja Gorbatshov'ile, olid paar päeva enne Riia meeleavalduse toimumist läkitanud apelli NLKP peasekretärile. Nad nõudsid et võimud ei segaks vahele selle rahumeelse meeleavalduse korraldamisele, toetudes muuhulgas Gorbatshov'i avalikustamise poliitika põhimõtetele. Selle asjaolu tõttu pöörduski Silaraups hiljem senaator Riegle'i ja tema kolleegide poole oma vangistatud mõttekaaslase kaitseks.

Läände jõudnud teadetel on Rolands Silaraups'ile endale antud võimude poolt käsk maalt lahkumiseks, viimase informatsiooni kohaselt (mis tuleb Ühendriikide lätlaste keskorganisatsioonilt) sihtkohaga Lääne-Saksamaale.

Silaraups ütleb oma abipalvekirjas muuhulgas järgmist: „Demonstratsioon tõestas meile endale ja tervele maailmale, et tuhanded lätlased peavad kalliks vabaduse ideaale ja ei karda tunnistada avalikult, et Läti sovjetiseerimise ohvrite nimed ei ole mitte unustatud ning et Balti küsimus on jätkuvasti üheks lahendamata jäänud küsimuseks Euroopas."

17-e Ühendriikide senaatori kiri Gorbatshov'ile Linards Grantinsh'i kaitseks kõlab järgmiselt: „Me jälgisime suure huviga sündmusi Riias, kui 14-ndal juunil ligikaudu 5.000 isikut ühinesid mälestustseremooniaga vabadusmonumendi juures. Fakt, et see demonstratsioon leidis aset rahumeelselt ja ilma vahejuhtumisteta, on tõepoolest ajaloolise tähtsusega.

Me oleme siiski väga mures asjaolu üle, et Linards Grantinsh, üks selle demonstratsiooni peamisi organiseerijaid, on arreteeritud ja süüdi mõistetud süüdistuste alusel, et ta keeldus täitmast sõjaväeteenistuse käsku, mis anti välja otse enne 14-nda juuni demonstratsiooni.

Tema juhtum tuleb kavakohaselt läbivaatamisele Läti kõrgeima kohtu poolt 16-ndal juulil. Meie arvates on imelikuks kokkusattumuseks asjaolu, et Grantinsh, kes on tuntud tema inimõigusliku tegevuse poolest, kutsuti reservteenistusse sarnasel kriitilisel momendil. Näib nagu oleks sõjaväeteenistuse käsk antud lihtsalt selleks, et takistada tema osavõttu Riia demonstratsioonist. Arvestades asjaolu (nagu meie sellest aru saame), et Grantinsh oli vabastatud sõjaväeteenistusest tervislikel põhjustel, on tema vastu tõstatatud süüdistused täielikult õigustamatud.

Lubades 14-nda juuni sündmusel kulgeda rahumeelselt demonstreeris teie valitsus tähtsal viisil lugupidamist oma kodanike inimõiguste vastu. Me soovitame tungivalt, et süüdistused Grantinsh'i vastu lõpetatakse samas vaimus ja et temal lubatakse vabalt kasutada õigusi, mida garanteerivad N. Liidu põhiseadus ja Helsingi kokkulepped."

A.J.

Paadipõgenikke vabastatakse liiga kiiresti?

Opositsiooni-esindajad Kanada parlamendis kritiseerivad Immigratsiooni-ametit liiga kiire sikhi paadi põgenike vabastamise pärast. Praegu on juba 164 neist lahtilaskmiseks valmis — ainult üheksat tahetakse veel kinni pidada. Üks on juba lahti saanud ning nelja kohta on arreteerimiskäsud välja antud — need pääsesid maandumiskohalt minema. Liberaalne parlamendiliige Sergio March hoiatas valitsust „julgeolekumeetmete ignoreerimise" eest. Kuid NDP (sotsialistide) kriitik, endine vasakpoolne Toronto linnanõunik Dan Heap, nuriseb, et sikhidega olevat halvasti ümber käidud, ja neid peetavat kinni illegaalselt.

Valitsusliiget süüdistatakse liigses rahakulutamises

Energiaminister Marcel Masse käis möödunud aastal 9 korda välismail ja kulutas selle ajaga 98.319 dollarit 7 centi. Tal oli viiel reisul kaasas ta naine ja ka alati keegi ta „abidest".

Minister reisis Pariisi, Viini, Shveitsi Davose kuurorti, Bogota'sse, Caracas'se, Mexico City'sse, San Francisco'sse ja Washingtoni. Reis Cannes'i Prantsusmaal jäi ära, kuid maksis siiski 1443 dollarit deposiidina, mida tagasi ei saadud. Pariisi-reis maksis kokku 28.216 dollarit, Masse oma kulutused olid ligi 14.000 dollarit. Parlament on praegu uurimas, kas ta reisid ja kulutused olid õigustatud.

„VABA EESTLANE"
on vabade eestlaste häälekandja.

Kommentaarid

Kahtlemata oli üheks omap rasemaks Moskva kokkutul kuks uue USA konsuli Ja Matlock'i poolt korraldatu ametlik õhtusöök, Senati erik misjoni juurdluse lõpetami puhul Moskva konsulaad esinenud ebakorrapärasus suhtes riiklikude saladus kaitsemisel. Kutsutu külalistena viibisid lau erikomisjoni tööst nõuandjate osa võtnud 2 endist U kaitseministrit, 2 endist C direktorit ja endine U kaitseministeeriumi esime koos praeguste Nõukogu Liidu kõrgemate ametmeeste kelle hulka kuul välisministeeriumi USA Kanada osakonna direk Viktor Suhhodrev.

Kindlasti oli see suurim h USA sõjaväe ja vastulu juhtivaid jõude, kes samaaeg kunagi on osa võtnud ühi mitteametlikust koosviibimi vene kõrgemate partei- vastuluure-tegelastega. K ameerikapoolsed kõr külalised olid kõik „endise olid siiski ranged ettevaat abinõud tarvitusele võe igaks juhuks. Arvesta Moskvas moesolevat sala magamistoas fotograafeeri varustas endine CIA dire Richard Helms end uute zhaamadega ja hoidus igasu test ebadiplomaatlikest ava test salajaste mikrofonide tusel.

Kuigi Helms on CIA k teadlik N. Liidu olukorra juhtidest paremini kui on enamik Lääne-riikide juht see ometi tal esime isiklikuks Moskvas viibim ja kohtamiseks sealse sala ja KGB juhtivate tegelas nagu oli seda Helms'i direktoriks-oleku ajal s Juri Andropov.

Kuid rangete kirjutamat duste kohaselt ei tohi üksk juhtiv tegelane end paig hädaohtlikku seisuk vaenlase territooriumi kü misega ja telgitagused sala operatsioonid toimuvad v mate vendade poolt.

Oma Moskva mälestuse Helms kaasa tuua vaid boolse ülesvõtte KGB ehi milles aastaid on plaani CIA agentide hävitamist. soov enda fotograf laskmiseks Tsheka a ning esimese ülemuste Dzerzhinsky hiiglasliku tussamba ees ei teostunu mälestussammas asub p KGB peakorteri ees ole ruväljakul, millele lähe politsei poolt keelati. arvates vastab Moskva t tekujutlusele, igava, üks troostitu linnana, mida rikkamaks teevad ainult tornid ja St. Basil'i ka uuesti värvitud sibulak kuplid.

Parima näite vanad piletite kontrollimise va annab kindlasti W üliõpilase Eugene Uh õnn, kes möödunud raamatu vahemärgina tud 6-49 pileti leidis, k ses eelmise aasta õppe müüa ja avastas, et 8 k raamatu vahemärk möödunud aasta 25.

Kommentaarid

Kahtlemata oli üheks omapärasemaks Moskva kokkutulekuks uue USA konsuli Jack Matlock'i poolt korraldatud ametlik õhtusöök, Senati erikomisjoni juurdluse lõpetamise puhul Moskva konsulaadis esinenud ebakorrapärasuste suhtes riiklikude saladuste kaitsemisel. Kutsutud külalistena viibisid lauas erikomisjoni tööst nõuandjatena osa võtnud 2 endist USA kaitseministrit, 2 endist CIA direktorit ja endine USA kaitseministeeriumi esimees, koos praeguste Nõukogude Liidu kõrgemate ametmeestega, kelle hulka kuulus välisministeeriumi USA ja Kanada osakonna direktor Viktor Suhhodrev.

Kindlasti oli see suurim hulk USA sõjaväe ja vastuluure juhtivaid jõude, kes samaaegselt kunagi on osa võtnud ühisest mitteametlikust koosviibimisest vene kõrgemate partei- ja vastuluure-tegelastega. Kuigi ameerikapoolsed kõrged külalised olid kõik „endised", olid siiski ranged ettevaatuseabinõud tarvitusele võetud, igaks juhuks. Arvestades Moskvas moesolevat salajast magamistoas fotografeerimist, varustas endine CIA direktor Richard Helms end uute pidzhaamadega ja hoidus igasugustest ebadiplomaatlikest avaldustest salajaste mikrofonide kartusel.

Kuigi Helms on CIA kaudu teadlik N. Liidu olukorrast ja juhtidest paremini kui on seda enamik Lääne-riikide juhte, oli see ometi tal esimeseks isiklikuks Moskvas viibimiseks ja kohtamiseks sealse salaluure ja KGB juhtivate tegelastega, nagu oli seda Helms'i CIA direktoriks-oleku ajal sealne Juri Andropov.

Kuid rangete kirjutamata seaduste kohaselt ei tohi ükski CIA juhtiv tegelane end paigutada hädaohtlikku seisukorda vaenlase territooriumi külastamisega ja telgitagused salajased operatsioonid toimuvad väiksemate vendade poolt.

Oma Moskva mälestusena sai Helms kaasa tuua vaid sümboolse ülesvõtte KGB ehitusest, milles aastaid on plaanitsetud CIA agentide hävitamist. Tema soov enda fotografeerida laskmiseks Tsheka asutaja ning esimese ülemuste Felix Dzerzhinsky hiiglasliku mälestussamba ees ei teostunud, kuna mälestussammas asub praeguse KGB peakorteri ees oleval muruväljakul, millele lähenemine politsei poolt keelati. Helms'i arvates vastab Moskva tema ettekujutlusele, igava, üksluise ja troostitu linnana, mida värvirikkamaks teevad ainult Kremli tornid ja St. Basil'i katedraali uuesti värvitud sibulakujulised kuplid.

o

Parima näite vanade loteriipiletite kontrollimise vajadusest annab kindlasti Winnipegi üliõpilase Eugene Uhryniuk'i õnn, kes möödunud sügisel raamatu vahemärgina kasutatud 6-49 pileti leidis, kui kavatses eelmise aasta õpperaamatut müüa ja avastas, et 8 kuud vana raamatu vahemärk oli väärt möödunud aasta 25. oktoobri peavõidu, $2,2 miljoni. Kuna kasseerimine toimus seadusega ettenähtud 1 aasta jooksul, ei olnud Uhryniuk'il probleeme oma peavõidu kätte saamiseks. Kahtlemata leidub veel teisi unustatud pileteid, millest võime nimetada ainult üksikuid. Esitamata on praeguseni Toronto piirkonnas müüdud 6-49 piletid; 7-25-28-32-37-43- väärt $38.579.50; 6-9-21-24-26-38 väärt $35.777.20; 4-16-18-26-35-36–$22.242.40; 1-5-9-15-18-22–$10.846.00; 1-18-25-34-36-38–$23.645.60. Kõigi eelpool toodud piletite võitude väljavõtmiseks ettenähtud 1-aastane seaduslik aeg hakkab peatselt iganema, mille möödumisel nad muutuvad kehtetuks ja väljavõtmata summad lisatakse uutele loosimistele. Kindlasti leidub küllaldlaselt veel hilisemaid pileteid, millised ootavad avastamist.

o

Kuigi Kanada on seaduslikult kuulutatud kakskeelseks riigiks ja prantsuskeele õppimist ja kasutamist ametlikuks asjaajamiseks edutatakse igasuguste võimaluste andmisega, on üleriiklikus ulatuses tõusnud ingliskeelt kõnelejate arv 650.000 võrra 1981 aastast, kuna prantsuse keelt kõnelejate arv tõusis samal ajavahemikul ainult 32.000. Kui 1951 aastal prantsuskeel oli 29% kanadalase koduseks keeleks, siis oli see langenud 27% peale 1971 aastal ja praegu on see alla 25%. See on pidev, kuigi mitte äkiline langemine ja ingliskeelt kasutajate arvu kindel suurenemine üleriiklikus ulatuses, väljaarvatud Quebec'y provints, kus ingliskeelt kõnelejate arv on langenud 10% peale. Ingliskeele kõnelejate arvu tõusu põhjustab kindlasti ka Quebec'i madal iive ja uute immigrantide, kelle emakeeleks ei ole inglis-ega prantsuskeel, kaldumine ingliskeele õppimisele.

Toronto Eesti Ühispank

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Ühenduses on jõud!

Uued kõrge % kinnised tähtajalised hoiused

1 a. 8,0%

3 a. 8,5%

Informatsiooniks helistada:

465-4659

Pank avatud: esmasp.-reedemi 10—3

teisip. ja neljap. õhtuti 5.30—8.00 p.l.

Lühiuudised

MOSKVA (UPI) — Eelneval nädalalõpul demonstreerisid 150 tatarlast Moskva Punasel väljakul. Nad nõudsid tagasi oma kodumaad Krimmi, kust nad 1944. aastal Siberisse küüditati. Tol korral tühjendati Stalini käsul kogu poolsaar sealelavatest tatarlastest — umbes 250.000 — ja nad saadeti loomavaguneis Siberisse koos oma parteiliikmete ja miilitsameestega. Ning sinna nad jäid – isegi Hrustshovi „sula" ajal ei tahtnud keegi neid Krimmi tagasi lasta, kus venelased on nende maad ja majad üle võtnud. N. Liidu „president" Andrei Gromõko olevat nüüd lubanud neid jutule võtta.

KARATSHI, Pakistan (AP) — Möödunud pühapäeval sai siinsetel rahutustel veel neli inimest surma, tuues nüüd möödunud nädala jooksul tapetud inimeste arvu 21-le. Valitsus lubab uusi seadusi, et rahurikkujaid kiiremini kohtu ette tuua. Lõõmingud toimuvad erihõimudest ja eri-usulahkudest kodanike vahel — möödunudnädalane taplemine algas, kui keegi pundzhabi hindu moslemi väikelapse autoga surnuks sõitis.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

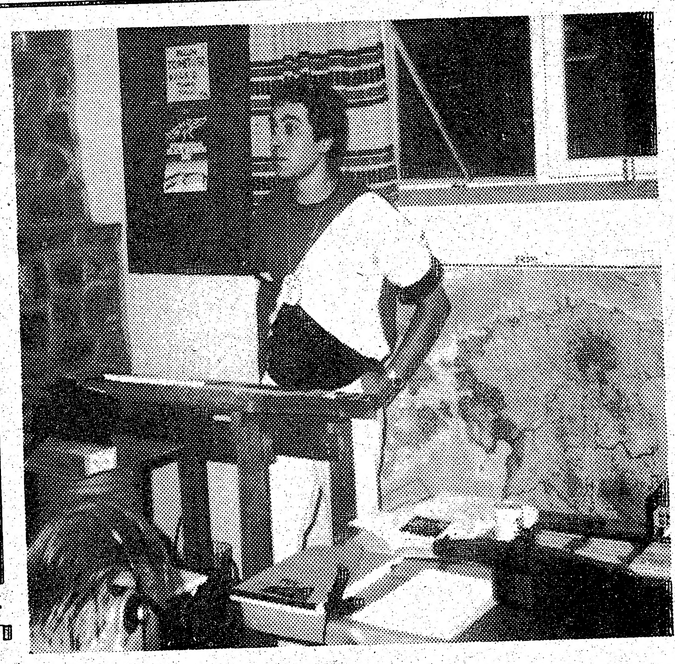

Alan Teder kõnelemas tänapäeva eesti rokk-muusikast, 1986. a. Metsaülikoolis. Ka selle aasta MÜ's on kavas loeng tänapäeva eesti muusikast.

Eesti uuestisünd metsas

(Algus lk. 1)

aladelt moodustavad tuumiku. Lektoriteks on tunnustatud teadlased mitmelt maalt, igaüks oma ala meister. Alati järgnevad elavad sõnavõtud ja mõttevahetused. Tihti need kestavad edasi söögilauas ning annavad inspiratsiooni spontaansele tegevusele. Kitsameelse doktriini asemel pakutakse akadeemilisele vabadusele ülesehitatud ideede arendamise võimalust.

Eesti keelele on asetatud suur rõhk. Iga päev on poolteist tundi pühendatud keele- ja kõnerühmadele, kus väikses grupis saab iga osavõtja julgust ja ergutust keelt harjutada ja sõnavara laiendada, kas näiteks rahvaluule analüüsi või poliitilise debati kaudu. Umbes samapalju aega antakse huviringide tegevusele, kus tehakse kunsti ja teatrit, lüüakse rahvatantsu või valmistatakse eestipäraseid ehteid. Õpperingid annavad põhilisi teadmisi eesti teemade kohta, jällegi väiksemas grupis ja vastavalt osavõtjate huvidele ja tasemele. Õhtuti toimuvad lõkked ja mitmekesine meelelahutuslik tegevus, milles eesti muusika — ürgaegsetest regilauludest, kuni tänapäeva tantsupaladeni — mängib tähtsat osa.

Metsaülikooli erilisele elamusele annab palju juurde Kotkajärve rikkumata loodus, kus on võimalusi metsloomi ja -lilli uurida, ujuda, saunas käia ja päevitada. Enamus „metslastest" elavad telkides — kas kaasa toodud või kohapeal üüritud — mis on püstitatud lehtpuude alla. On ka piiratud arv ööbimiskohti hoonetes. Toitlustamine toimub Kotkajärve kohvikus, kus vilunud personal pakub maitsvat ja eestipärast rooga.

Osavõtjad on harilikult väljaspool Eestit üleskasvanud inimesed 18. ja 35. eluaastate vahel, kuid need piirid ei ole rangelt defineeritud. Kui on vajadus, korraldatakse osavõtjate lastele (5-12 aastastele) sobiv tegevus.

Kui soovid olla osa sellest imest, mis tänavu algab 15. augustil ning kestab 23. augustini, siis võta ühendust Metsaülikooli juhatusega aadressil: Kotkajärve Metsaülikool, 388 Keewatin Ave. Toronto, Ont. M4P 2A5. Helistada: Peeter Einola 487-3970, Evi Tarkus 488-3637.

Toeta allkirja andmisega vaatleja staatuse nõudmist Eesti Vabariigile ÜRO's

Eesti fosforiit rootsi pressis

Fosforiidivaidlus Eestis hakkab jõudma ka rootsi pressi. Seoses balti konverentsiga juuni alguses jutustas professor Rein Taagepera intervjuus Svenska Dagbladetis fosforiidikaevandamise projektist, mida hetkel Eestis ägedalt arutatakse. Ka lehe reporter Roger Magnegard kirjutas fosforiidikaevandamise probleemidest Eestis. 17. juunil kirjutas Andres Küng Dagens Nyheteris samal teemal.

Küng jutustas esimese mai rongkäigust Tartus, milles kanti plakateid fosforiidikaevandamise kohta. Või nagu Küng seda väljendab:

„Nüüd on rohelised asunud rünnakule laial rindel ka Eestis. 1-maidemonstratsioonis ülikoolilinnas Tartus lubati üliõpilastel koguni välja vahetada harilik punane plakativärv rohelise vastu. Nii et üliõpilased marssisid lööklausetega nagu „Päästke Läänemeri" ja „. . .avalik arvamus???"

Küng kirjeldab, kuidas fosforiidikaevandamine ähvardab maad ja vett Eestis ja peale selle Läänemerd, mille kaudu see ka otseselt Rootsit mõjutab. Põhjavesi vajuks 50 km kaevanduspiirkonnast eemal kuni 20 meetri võrra, mille tagajärjel kõik kaevud varsti ära kuivaksid. Kaevandamisjäätmed mürgitaksid suured piirkonnad, osa neist kipuvad ka ise süttima ja mürgist suitsu levitama.

Küng mainib oma artiklis muidugi ka üliõpilaskomsomoli koosolekut Tartus 3. aprillil, kus võeti vastu resolutsioon referendumi taotlusega enne kaevandamise alustamist. Seal kõneles, nagu EPL varem on teatanud, Hando Runnel ja nõudis eesti valitsuse tagasiastumist oma järelandmispoliitika tõttu Moskva suunas. Küng meenutab ka, et vaidlus Eestis käib paraleelselt hoopis teise arutlusega Läänes, kus nüüd nõutakse fosfaatide kasutamise vähendamist põllumajanduses, kuna niisugune väetis on keskkonnale kahjulik.

EPL

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

SEINAST-SEINA JA LAHTISED

ERIK LOKBIK — 447-9834

AVP ALARMISÜSTEEMID

varguse ja tule vastu

Tel. 496-2334

kodus 499-8193

Allan Prümmel

Tartu Instituut 1986

16. tegevusaasta

Aasta 1986 Tartu Instituudis oli jällegi edukas, mõneti isegi väga elav aasta. Peeti kümme loengut umbes 700-le osavõtjale, arhiivi ja raamatukokku võeti vastu 111 saadetist 66 isikult või asutuselt, püüti aidata mitut uurijat materjali ja informatsiooni hankimisel ning tehti 42 päeva talgutööd. Bibliograafia Klubi tegutses entusiasmiga.

LOENGUD

Kümnest loengust esimese pidas Kersti Meema valguspiltide taustal, rääkides aastasest Uus-Meremaal ja Austraalias töötamisest. Siegfried Veidenbaum, Hans Meret ja Robert Kreem käsitlesid oma memuaarteoseid. Instituudi 15-dal aastapäeval oli näitus ja esinesid üheksa isikut teemal „Eesti Raamat Kanadas". Friedebert Tuglase 100-aastase sünnipäeva puhul rääkisid Asta Luik ja Karl Aun. Tartu College'i üldkoosolekul Sannu Mölder näitas ülikiirete lennukite ehitusvõimalusi. Hain Rebas (Kielist) vaatles Eesti-Soome-Rootsi kolmnurka möödunud aegadel. Ristikivi romaani „Hingede Öö" vastuvõtt siin ja sealpool oli Ilse Lehiste (Columbus, Ohio) teemaks. Rein Taagepera Kaliforniast pidas silma peal Gorbatshovil. Tõnis Kasvand Ottawast mõtles tulevikule kompuuterite teemal. Ja viimasena sel aastal, Elmar Järvesoo Floridast, Voldemar Kirss Buffalost ja Leo Puurits Torontost meenutasid Balti ülikooli (40.a.) ja Tallinna Tehnikaülikooli (50.a.) kusjuures Armas Maiste tegi klaveril meeleolu-muusikat. Kokku käis loengutel üle 700 osavõtja.

Kuna loengute ainukene rahakulu on kohvi ja biskviidi hind, ja vabatahtlik annetus külalisraamatusse kirjutamise juures on tõusmas keskmiselt kahele dollarile, peab ütlema, et Instituut teenib loengute pealt. Kui aga Tartu College nõuaks Instituudilt saali koristamise kulusidki, lektorid sõiduraha ja kui kuulutuse arveid ei tasuks firma Grimm's Foods Ltd., oleks Instituut varsti pankrotis.

ARHIIV JA RAAMATUKOGU

1986. aasta jooksul sai Instituudi arhiiv 111 saadetist, lugemata jättes perioodilised saadetised ja ühte isikut, kes oma käsikirju saatis terve aasta jooksul paar korda nädalas.

Kokku saabus üle 800 raamatu, pluss suur arv broshüüre, ajakirju ja ajalehti, nii terveid aastakäike kui ka üksiknumbreid.

Balti Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli juubelid tõid arhiivi terve rea publikatsioone, dokumente ja pilte. Muudest saadetistest nimetaksin 2 kasti Juhan Käis'i pabereid (lisaks varem deponeeritule); „Vaba Eestlase" kolimise tõttu saime hulga mitmesuguseid avaldatud ja avaldamata käsikirju, pamflette ja ajakirju; üks kogu käsikirjalisi mälestusi Eesti politseiteenistusest ja mõrvatud politseinikkude nimekiri. Ants Vomm andis kunstialaseid käsikirju (ja uuel aastal veel suuremal arvul raamatuid ja omaloomingut). Üllatuse tegi haruldane kogu, umbes 400 slaidi vanast Tartust ja mujalt Eestist mille üks hea inimene oma kohvri unustusest välja tõi. Eri peatüki moodustab John Matsoni 35 cm. kõrgune pakk shamanistliku värvinguga kirjutisi.

Juurde tuli ka suurem kogu helilinte, heliplaate ja noote, pidude programme ja üksikuid dokumente igalt mõeldavalt elualalt.

Inglismaa eestlaste osa salvestamine: senine umbes 11.000-e võtteline mikrofilm, ankeedid ja kartoteek täienes nüüd Eesti Abistamiskomitee (London) protokolliraamatutega.

Aasta lõpuks tõusis nummerdatud ja kartoteeki kantud raamatute arv 3380-le. Umbes 30 meetrit raamatuid on veel katalogiseerimata kuid grupeeritud riiulitel ja niimoodi kättesaadaval. Need on peamiselt nõukogudeaegsest ilukirjandusest, linnade ja maakohtade koduuurimised ning ilmsed propaganda väljaanded. Samuti on veel katalogiseerimata suur osa kujutavkunstides teatri- ja muusikakirjandust, vaimulikke raamatuid ja traktaate ning lasteraamatuid.

Meie rikkalik duplikaatide nimekiri on pidevalt täiendamisel mille kaudu loodame järjest raamatuid paigutada mujale, keskse tesse raamatukogudesse. Möödunud aastal Toronto ülikool valis juba 230 teost. Välismaal ilmunud kirjanduse, mida meie mujale paigutada ei saa, paneme lattu paremaid aegu ootama.

SEKRETÄRI KIRJAVAHETUS

Sekretäri kirjavahetusesse segunevad paratamatult ka mõned teised teemad, mis Instituudi tegevusega vaid kaudselt seotud. Näiteks professor Võõbuse ajalooraamatu ja teiste Eestit puudutavate teoste ning AABS'i küsimused.

Kirju on aasta jooksul välja saadetud vähemalt 575, neist 490 märgituna Instituudi otstarbel. Postile on viidud raamatupakke 244 juhul, neist Instituudi arvel 22. Isiklikult kätte antud (peamiselt professor Võõbuse teosed) ei ole selles nimekirjas. Arvetest on veel näha, et kopeermasinat on külastamas käidud 50 juhul. (Nüüd on meil omal Biblio Klubi masin.)

Telefon on. väga populaarne sidevahend, nii on kaugekõnesid arves 57 juhul. Sissetulnud kohalikkude kõnede statistikat ei jõua pidada — kuigi oleks üsna huvitav ükskord vaadata mida kõike vastata tuleb — ja mida ise teiste käest soovid teada saada!

Sissetulnud kirjade arvu ei tea. Kõik kirjad vastatakse, kui vastus on vajalik. Tundub, et oleks nagu sagenenud küsimused eesti keeleõpikute ja sõnaraamatute järele ja ka informatsiooni õpilaste kodutööde jaoks. Õpperaamatutel on see häda, et sinna investeeritud raha tuleb aeglaselt tagasi, ja selleks ajaks kui mõnel meist seda vaja, trükk on juba otsas. . . Miks me ei osta niisuguseid raamatuid juba ilmumisel omale varuks?

Posti teel on sisse tulnud, või koju järele mindud 111 juhul, arhiivi nimekirja järele ja muid teoseid 41 juhul. Selle viimase seas on ka 601 köidet professor Võõbuse ajalooraamatuid, mida Buffalost tuleb tuua.

BIBLIO KLUBI

Biblio Klubi, ametliku nimega Bibliography Club (Tartu Institute) asutamine algas 1985.a. novembris. Kanada Tervishoiu ja Heaolu Ministeeriumi nn. New Horizons programm toetab mitmesuguseid, peamiselt pensionäridest koosnevaid, organisatsioone. Nii lisati selle programmi üldnimekirja ka esimene „raamatuarmastajate" klubi. Klubile anti $22,495 mikrofilmimise (MF) seadeldise, MF suurendaja koos elektrostaatilise kopeerijaga, eraldi kopeermasina ning ühe „mäluga" kirjutusmasina ostuks, pluss mitmesuguseid materjale. Kompuuteriostu see programm ei finantseeri, millest on kole kahju.

Klubi on iseseisev — oma juhatuse ja arvepidamisega. Instituut kohustus võimaldama tasuta ruumide kasutamise — ja saab klubi töövilja.

Klubi ülesandeks on rakendada nii palju kui võimalik „erruläinud inimesi"kes on huvitatud koguma, säilitama ja kättesaadavaks tegema informatsiooni mis on maetud raamatuis, ajakirjades, ajalehtedes, arhiivn terjalis ja fotokogudes, eriti Tartu Instituudis. Selleks otstarbeks Klubi koostab bibliograafiaid, indekseid, ja koondsisukordi, aitab korraldada loenguid, näituseid ja kasutab teisi vahendeid, et populariseerida head lugemist".

Projekt kinnitati veebruari keskel, millest peale algas ametlik tegevus — teisipäevased „talgud". Talguid peeti varematelgi aastatel, kuid 3-5 või nii osavõtjaga. Kokkuvõttes, 1986.a. jooksul oli talguid 42 korda, tavaliselt 18 isiku osavõtul, kokku 369 talgupäeva ehk 2214 tundi.

Klubi esimeseks avalikuks ürituseks oli Instituudi 15. aastapäeva tähistamine näituse ja lühiettekannetega „Eesti Raamat Kanadas" teemal.

Arhiivis oli esmajoones vaja korraldada perioodilist kirjandust, et peale täiendamist neid mikrofilmile võtta. Kokku on 17 pikemat ajaaleheseeriat, pluss paljud lühiajalised, ilmumise lõpetanud, ajalehed ja ajakirjad.

Mikrofilmile võeti jõuludeks mõned sõja ajal ilmunud eesti lehed ja bülletäänid; pooleli on „Teataja", — „Tallinna Raadio" protokollid, „Eesti Statistika" kuukiri, „Olevik" (1900 ümbruse perioodist), j.m. Kokku on juba tehtud 21,000 lehekülge. Viivitusi tekitab lünkade täitmise palvetele vastuste ootamine. Instituudi 16 mm MF kaamera praegu ei võimalda jäädvustada suurekaustalisi ajalehti nagu „Meie Elu" ja „Eesti Päevaleht".

Sisuregistrid ajakirjade ja koguteoste artiklitest: „Mana" on tehtud. Noodikogude ja helilintide registrid on käsil. Varemini tehtud kaardid on kontrollimisel, nagu „Baltic Review", — „Commentationes Baltica" (Bonn), „Acta Baltica" ja mitmed teised aastaraamatud, pühendus- ja koguteosed.

Fotokogud: E. Tuuliku, K. Eerme, J. Säägi j.t. kogud ning mitmed väiksemad teised talletused: nende korraldamine on alanud.

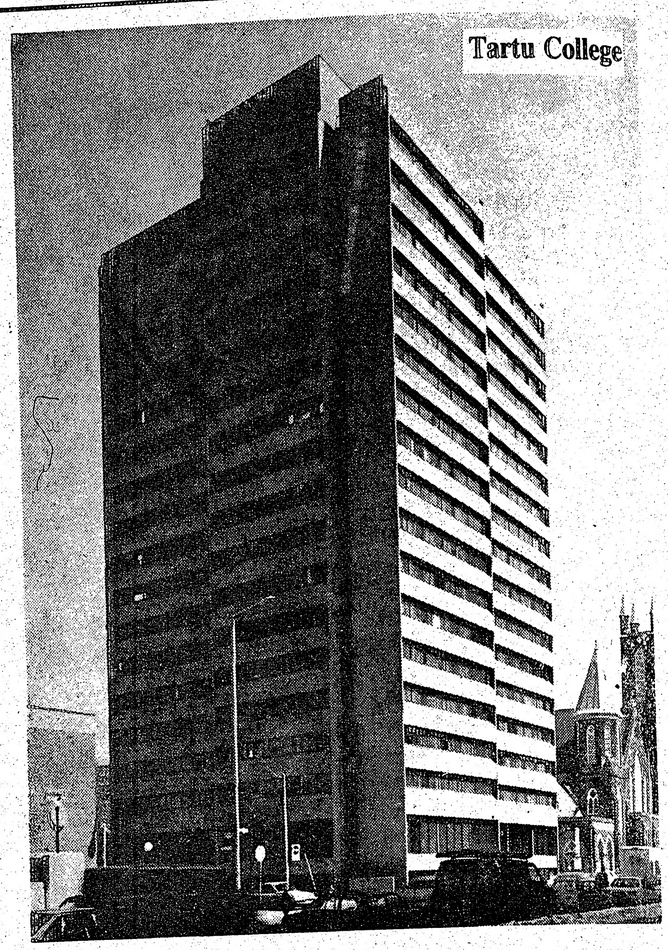

Helilintide kataloog: Vanemate helikassettide kataloog on tehtud. See sisaldab intervjuusid, loenguid, pidude ja kõnekoosolekute salvestusi. Üle 120-heliplaadiline kogu, 112 neist V. Avarlaidi annetatud, ootab ka analüüsimist. Samuti ka suur kastitäis Leo Koobase annetatud muusikat helilindirullidel.

Indeksite tegemine: Ajalehtede ja raamatute nimi- ja märksõnade indeksite tegemise juurde pole veel jõutud asuda.

Kompuuter: Kahel klubi liikmel on omal kodus PC ja õpivad seda „kunsti". Instituudi „masinaga" ei ole plaanidest veel kaugemale jõutud.

ÕPPETOOL

Eestiainelise õppetooli esimene õppejõud, professor Tõnu Parming, oli sügisest saadik kohal. Õppetooli asutamises polnud Instituudil otseselt mingit osa ja ka edasises tegevuses säilub mõlemi iseseisvus. Loomulikult on Instituudi huvides õppetooli edukas rakendamine ja Instituut saab selleks kaasa aidata õppematerjali baasina ja olla üheks informatsiooni allikaks University of Toronto oma varude kõrval.

Kevadsemestril 1987 alustas professor Parming kahe kursusega, mõlemad „Soviet Nationalities" nime all, üks üliõpilastele (SOC 3925), teine edasiõppijate tasemel (SOC 6115H).

(Allakirjutanu võttis 1987.a. kevadsemestril osa selle edasiõppijate kursusest, nautis seda väga, kuid ei jõudnud sammu pidada lugemiseks antava hulgaga. Kursuses oli vaatluse all kõikide Nõukogude piirkonnas olevate rahvuste küsimused, kuid näidete enamus oli Baltikumist ja eriti Eestist).

Eesti keele kursus, seekord (1986/87 õppeaasta) esmakordselt Torontos regulaarse, õppepunkte andva kursusena, algas ka sügisel, jatkuvalt Dr. Vello Salo juhatusel.

RUUMID

Instituut kasutab endiselt nelja lao- ja tööruumi Tartu College'is kokku 100 ruutmeetri pindalaga, saali loenguteks ja talgupäevadel ka teisi üliõpilasorganisatsioonide vabu tube. Härrade Alfred Sepa ja Sepa jun. vahendusel saime ühe raamatukogu neli ülearust riiulit, umbes 30 meetrit, mis tõstab Instituudi riiulivaru 380 jookvale meetrile. Ka need on nüüd üsna täis, kuni saab teistele raamatukogudele või mujale lattu panna kogunenud duplikaat-raamatud. Kaasmaalaste ümberkolimisel väiksematesse korteritesse ähvardab raamatuid väljaviskamine, ja neid tuleb päästa. Neid võib tulevikus veel vaja minna.

RAHA

Aasta jooksul laekus 9135 dollarit, milles oli suunatud annetusi professor Võõbuse ajalooraamatute trükikulude fondi $6050 ja stipendiumiks $500. Instituudi üldkuludeks annetati $1327 ja loengute annetustekulude ülejääk oli $461. Arhiivile ja raamatukogule kulutati $1167. Muude kulude 2122 dollarist oli üle poole üle kantud eelmisest aastast. Aasta lõpul oli Instituudi arvel $7782 millest umbes $528 on senini kasutamata Korp! Rotalia annetatud stipendiumifondis. Nagu sellest näha tuleb üsnagi suur raamatukogu ja arhiiv päris odavasti välja. See ei tähenda sugugi, et kui saabuks rohkem toetusi, nii rahas kui ka arhiivimaterjalis ja teadliku abi näol meie keldrites ja kohvrites oleva arhiivile vajaliku materjali väljatoomiseks, et siis tulemused veel paremad poleks.

TÄNU

Arhviivimaterjali ja raamatute annetamise eest täname alljärgnevaid isikuid ja asutusi:

H. Aavik, J. Adila (Göteborg), J. Anton, H. Aun, K. Aun, Baltic American Freedom League (Calif.), H. Blum, M. Borgström, Centre of Baltic Studies (Stockholm), E. Eerme, H. Eerme, Eesti Arhiiv Austraalias, Eesti Rahvusnõukogu (Stockholm), Eesti Teaduste Akadeemia (Tallinn), Eesti Üliõpilaste Selts, pr. Ehrenpreis (USA), A. Havi,

(Järg lk. 5)

Tartu Instituut

(Algus lk. 4)

A. ja E. Irs, E. Järvesoo (US
E. Jomm, L. Joselin, L. Käis,
Kangro (Lund), V. Kirss,
Kivimäe, E. Kõiv (USA),
Koobas, J. Koor, H. Kukkur,
Külm, M. Laansoos, A. Lat
K. Lepik (Stockholm), A. Lo
Anon. (London), H. Lepni,
Lüdig (Buffalo), F. Luk
(Rootsi), E. Luuk, S. M
(USA), E. Mägi, J. Matson,
Neumann, H. Nickel-Ku
(Argentina), V. Noolandi,
Novek (Rootsi), K. Ollino,
Olvet, R. Peets (Prantsusmaa)
Peterson, L. Pant, H. Rebas
ja E. Runge, M. Sultson,
Taagepera, A. Taru (London)
ja M. Truuvert, Vaba Eestl
K. Vahtra, L. ja J. Wall
Vana-Andrese Koguduse ra
tukogu, A. Veinberg (USA)
Vellner, A. Vomm.

Arhiiv saab tasuta alljärgn
väljaanded: „Baltic Bullet
„Eesti Päevaleht", — „
Post", — „Eesti Rada",
„Meie Elu", — „Meie Ko
— „Newsletter from Behin
Iron Curtain", — „Rahv
Kontakt", — „Side",
„Tulehoidja", — „Valgus"
— „Välis-Eesti".

Enamus teistest perioodil
väljaannetest, nagu raamat
saabuvad tasuta saadetuna
tuudi sõprade poolt, varem
hiljem.

Rahalise toetuse eest tänal
tituut lahkeid annetajaid:
Sihtkapital Kanadas annetus
hendamise eest ja annetuse
Haavaniit'u ja ESK oma
didest, E. Peremees, L. Ki
T. Karmo, Eesti Üliõp
Stipendiumi Fond, A. Viha
Järvesoo, H. Kukk, I. Le
Eesti Abi, E. Koop, E. Jos
T. Remmelkoor.

Nagu eelpool mainitud,
tänu võlgneme Ministry of
and Welfare, New Horizon
grammile Biblio Klubi
seerimise eest millest o
junenud väga praktiline Ins
„sõprade selts" mis
tegelikku tööd teeb.
talgulised kõik! Ruumide
kasutamise andmise eest
Tartu College'it ja Akade
Kodu liikmesorganisats
eestkätt Rotaliat ja Frat.
sist, kelle toa peagu täieli
oleme võtnud.

INSTITUUDIST

Tartu Instituuti
21-liikmeline direktoraat,
neli on Tartu College'i
nimetatud. Tähestikulise
jestuses oli aasta lõpul k
järgmine:

Dr. Endel Aruja (sekret
Karl Aun, Dr. Ivar Iva
Elmar Järvesoo, Dr
Kõvamees-Kitching, Dr
Kruus, Mag. Hilja Kukk,
Lehiste, Dr. Silvia Meem
ase-president), Dr. Toivo
Gunnar Mitt (T.C., laek
Felix Oinas, Ervin Mägi
Dr. Tõnu Parming, Dr
Raun, Dr. Vello Soots, I
Taagepera, Mag. Kaja
(registrar), Dr. Jaan
(T.C.), Dr. Roman Toi,
Träss (president).

Instituudi aadress on: T
tituut, 310 Bloor Stree
Toronto, Canada, M5S 1
tituut on avatud kokkule
retäriga, kuhu on soovita
ka kiiremat vastust vajav

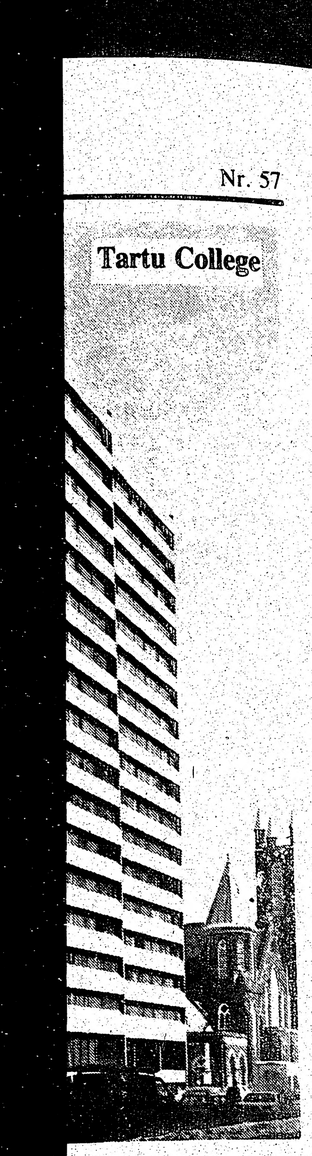

00 ruutmeetri pindalaga, nguteks ja talgupäevadel üliõpilasorganisatsioonide e. Härrade Alfred Sepa ja n. vahendusel saime ühe kogu neli ülearust riiulit, 30 meetrit, mis tõstab Inriiulivaru 380 jookvale . Ka need on nüüd üsna kuni saab teistele kogudele või mujale lattu kogunenud duplikaat-raa- Kaasmaalaste ümberkoliäiksematesse korteritesse b raamatuid väljaviskamieid tuleb päästa. Neid võib s veel vaja minna.

jooksul laekus 9135 milles oli suunatud anprofessor Võõbuse ajaloote trükikulude fondi a stipendiumiks $500. Insüldkuludeks annetati ja loengute annetusteülejääk oli $461. Arhiivile natukogule kulutati $1167, kulude 2122 dollarist oli ole üle kantud eelmisest Aasta lõpul oli Instituudi 7782 millest umbes $528 nini kasutamata Korp! annetatud stipendiumifongu sellest näha tuleb üsnagi amatukogu ja arhiiv päris sti välja. See ei tähenda et kui saabuks rohkem ; nii rahas kui ka arhiivimaja teadliku abi näol meie tes ja kohvrites oleva arhiivajaliku materjali väliseks, et siis tulemused aremad poleks.

J

viivimaterjali ja raamatute amise eest täname allevaid isikuid ja asutusi: Aavik, J. Adila (Göteborg), con, H. Aun, K. Aun, Baltic ican Freedom League (Ca- H. Blum, M. Borgström, tre of Baltic Studies kholm), E. Eerme, H. ne, Eesti Arhiiv Austraalias, i Rahvusnõukogu (Stock- n), Eesti Teaduste Akadeemia inn), Eesti Üliõpilaste Selts, Ehrenpreis (USA), A. Havi,

(Järg lk. 5)

Tartu Instituut 1986

(Algus lk. 4)

A. ja E. Irs, E. Järvesoo (USA), E. Jomm, L. Joselin, L. Käis, B. Kangro (Lund), V. Kirss, A. Kivimäe, E. Kõiv (USA), L. Koobas, J. Koor, H. Kukkur, A. Külm, M. Laansoos, A. Lattik, K. Lepik (Stockholm), A. Lokk, Anon. (London), H. Lepni, E. Lüdig (Buffalo), F. Luksep (Rootsi), E. Luuk, S. Maas (USA), E. Mägi, J. Matson, M. Neumann, H. Nickel-Kuusk (Argentina), V. Noolandi, J. Novek (Rootsi), K. Ollino, pr. Olvet, R. Peets (Prantsusmaa), E. Peterson, L. Pant, H. Rebas, E. ja E. Runge, M. Sultson, K. Taagepera, A. Taru (London), A. ja M. Truuvert, Vaba Eestlane, K. Vahtra, L. ja J. Wallner, Vana-Andrese Koguduse raamatukogu, A. Veinberg (USA), E. Vellner, A. Vomm.

Arhiiv saab tasuta alljärgnevad väljaanded: „Baltic Bulletin", „Eesti Päevaleht", — „Eesti Post", — „Eesti Rada", — „Meie Elu", — „Meie Kodu", — „Newsletter from Behind the Iron Curtain", — „Rahvuslik Kontakt", — „Side", — „Tulehoidja", — „Valgus", — — „Välis-Eesti".

Enamus teistest perioodilistest väljaannetest, nagu raamatudki, saabuvad tasuta saadetuna Instituudi sõprade poolt, varem või hiljem.

Rahalise toetuse eest tänab Instituut lahkeid annetajaid: Eesti Sihtkapital Kanadas annetuste vahendamise eest ja annetusega A. Haavaniit'u ja ESK oma fondidest, E. Peremees, L. Kirstein, T. Karmo, Eesti Üliõpilaste Stipendiumi Fond, A. Vihast, E. Järvesoo, H. Kukk, I. Lehiste, Eesti Abi, E. Koop, E. Jostman, T. Remmelkoor.

Nagu eelpool mainitud, erilise tänu võlgneme Ministry of Health and Welfare, New Horizons Programmile Biblio Klubi finantseerimise eest millest on kujunenud väga praktiline Instituudi „sõprade selts" mis kohe tegelikku tööd teeb. Aitäh, talgulised kõik! Ruumide tasuta kasutamise andmise eest täname Tartu College'it ja Akadeemilise Kodu liikmesorganisatsioone, eestkätt Rotaliat ja Frat. Liviensist, kelle toa peagu täielikult üle oleme võtnud.

INSTITUUDIST

Tartu Instituuti juhib 21-liikmeline direktoraat, kellest neli on Tartu College'i poolt nimetatud. Tähestikulises järjestuses oli aasta lõpul koosseis järgmine:

Dr. Endel Aruja (sekretär), Dr. Karl Aun, Dr. Ivar Ivask, Dr. Elmar Järvesoo, Dr. Juta Kõvamees-Kitching, Dr. Jaan Kruus, Mag. Hilja Kukk, Dr. Ilse Lehiste, Dr. Silvia Meema (T.C., ase-president), Dr. Toivo Miljan, Gunnar Mitt (T.C., laekur) Dr. Felix Oinas, Ervin Mägi (T.C.), Dr. Tõnu Parming, Dr. Toivo Raun, Dr. Vello Soots, Dr. Rein Taagepera, Mag. Kaja Telmet (registrar), Dr. Jaan Timusk (T.C.), Dr. Roman Toi, Dr. Olev Träss (president).

Instituudi aadress on: Tartu Instituut, 310 Bloor Street West, Toronto, Canada, M5S 1W4. Instituut on avatud kokkuleppel sekretäriga, kuhu on soovitav suunata ka kiiremat vastust vajavad kirjad ja järelpärimised: Dr. Endel Aruja, 37 Groveland Crescent, Don Mills, Ontario Canada M3A 3C4, Telefon (416)447-8958.

Arhiiv vajab kõike mis Eestit või eestlasi puudutab, olgu see trükis, käsikirjas, pildis, filmis või videos. Eriti vajalikud on enne -1944 ilmunud raamatud, ajakirjad, ajalehelõiked, mälestused dokumendid jne. Meil on ka kodutööd pakkuda neile kes lugeda armastavad. Instituut vajaks ka päris palju raha kompuuteri ja raamatute ja mikrofilmide ostuks mis uurimistöö jaoks vajalikud.

Ontario valitsuse kuulutus — nende poolt tõlgitud.

Kauge külaline Uus-Meremaalt

Harald Jürimäe (enne eestistamist Steinbeck). 71 a. vana, külastas äsja Rootsit, kust ta lahkus aastal 1951 Uus-Meremaale. Nüüd tuli ta vaatama uuesti neid paiku Lääne-, Lõuna- ja Põhja-Rootsis, kus ta sel ajal jõudis elada ja töötada.

Ta on praegu suur reisimees ja sooritanud arvukaid reise nii Aasia, Austraalia, Ameerika kui ka Euroopa mandriteile.

Seekordne reis algas Aucklandist, kus ta elab, Singapuri ja Tai kaudu Kreekasse, kus oli pikem peatus purjetamisristlemisega Ageuse meres ja bussireisidega Peloponeesosel ja mandril, siis Itaaliasse laevaga, sealt rongiga Shveitsi, Saksamaale, Hollandisse ja siis Taani kaudu Skandinaaviasse.

Rootsis olid esimesed peatused Malmös, Lundis, Göteborgis ja Alingsasis. Stockholmis leidnud vanad tuttavad, läks reis edasi kaugesse Põhja — Nordkapi, sealt tagasi läbi Norra veel kord Rootsi, kust algab tagasireis üle kontinendi.

Küsimusele, kas Harald Jurimäe on tagantjärele rahul emigreerumisega a. 1951 Uus-Meremaale vastab ta:

— Mul ei ole midagi kahetseda. Suutsin kohaneda ja majanduslikult edasi jõuda. Töötasin muide hulk aega kutselise fotograafina, hiljem tegutsesin kinnisvaradega. Need on nüüd likvideeritud ja ise kasutan aega reisimiseks. Meid on Uus-Meremaal vähe ja enamus on juba pensionäri-eas. Sellegipoolest katsume kontakti hoida ja koos käia.

EPL/K

ÜHING EESTI TULEVIK
Heritage Future Society

Ühing kutsub liikmeid. Informatsiooni saatmiseks teatage oma nimi ja aadress — 416-766-5107.

See ei kohusta liikmeks astuma.

MAJUTAMISE VÕIMALUSTE KINDLUSTAMINE ONTARIOS.

On Teil kavas Teie maja või korterit ümberehitada vigase isiku mugandamiseks?

Siin on kolm moodust kuidas valitsus saaks Teid majanduslikult võimalikult abistada:

Majaomanikud: Kas olete ise vigane või kas teiega elab vigane sugulane?

Laenud kuni $15,000 (mis kustutakse, kui on kindlaks tehtud, et raha on kasutatud vastavaks otstarbeks) on saadaval elamu mugandamiseks vigaseile isikuile. Näiteks: ratastooli rambi ehitamine, köögi või väljakäigu ümbertegemine jne.

Laenud, mis saadud meie **"Ontario Home Renewal Program'i"** kaudu, kattaksid täies summas kulud, mis seotud selliste ümbertegemistega.

Muutke üks osa Teie elumajast või mõnest teisest majast üürikorteriks.

Intressi vabad laenud kuni $5,000 on saadaval uute korterite ehitamiseks vigastele.

See majanduslik toetus oleks lisaks ühele teisele laenule (kuni $7,000 iga korteri eest), mis on saadaval meie **"Convert-to-Rent Program'i"** kaudu.

Väheste-korrustega korterimajade (mis on ehitatud enne 1960.a.) omanikud võivad ka saada laenu.

Kui Teie omate ühte vähestekorrustega korterimaja, mis on ehitatud enne 1960.a., siis Teil on võimalik saada laenu kuni $5,000 (mis kustutakse, kui on kindlaks tehtud, et raha on kasutatud vastavaks otstarbeks), et kortereid ümber teha vigaste mugandamiseks.

Ülaltoodud toetus oleks lisaks ühele teisele laenule (kuni kaks-kolmandiku kuludest või $5,000 ja mis ka kustutakse, kui on kindlaks tehtud, et raha on kasutatud vastavaks otstarbeks), mis antakse vanemate korterimajade korterite ümberehitamiseks. See laen on saadaval meie "Low-Rise Rehabilitation Program'i" kaudu. Lähemat informatsiooni on saadaval **Ministry of Housing** büroode kaudu.

Ministry of Housing
Ontario Hon. Alvin Curling, Minister

Regional Offices of the Ministry of Housing

Southern Office
55 Hess St. S., Hamilton, Ontario
L8P 4R8 (416) 521-7500
or dial "0" and ask for Zenith 20450

Eastern Office
1150 Morrison Dr., 2nd Flr., Ottawa, Ontario
K2H 8S9 (613) 820-8305
or dial toll-free 1-800-267-6108

Northwestern Office
540 West Arthur Street, Thunder Bay, Ontario
P7E 5R7 (807) 475-1465
or dial toll-free 1-800-465-5015

Southwestern Office
380 Wellington St., Suite 1100, London, Ontario
N6A 5B5 (519) 679-7110
or dial toll-free 1-800-265-4733

Northern Office
1191 Lansing Ave., Sudbury, Ontario
P3A 4C4 (705) 560-6350
or dial toll-free 1-800-461-1190

Central Office
4950 Yonge Street, 4th Flr., Toronto, Ontario
M2N 6K1 (416) 225-1211
or dial "0" and ask for Zenith 20450

SPORT

Uusi maailmarekordeid

Kesksuve saabumine toob tavaliselt kaasa kõrghooaja ka kergejõustikus ja rekordeid ning suursaavutusi otse sajab nagu ränga vihmasaju ajal. Nende ridade kirjutamisel oli värskeimaks maailmarekordiks (joostud 16. juulil Pariisis) Said Aouita 4.50,81 väheharrastatud 2000 m distantsil. Vana rekord oli inglise suurjooksja Steve Grami käes ajaga 4.51,39.

Alates 23. juunist on teivashüppe maailmarekord 6.03 m. Selle püstitas Prahas ukrainlane Sergei Pubka, kelle nimel oli ka endine rekord 6.01 ja kes veel juulikuu keskel oli maailmas ainuke 6-meetri mees. Aga kui kauaks? Paremuselt teine mees meie planeedil, ameeriklane Dial on Bubkale pidevalt lähenemas. Ta on tänavu kolm korda uuendanud USA rekordit (viimati 5.96) ja ukrainlase tippsaavutuse elupäevad võivad olla varsti loetud. Diali senised üritused kuuest meetrist jagu saada pole veel õnnestunud. Korra ta katsetas ,,ameerika mõõtudes'' fantastilist 20 jalga (6.09 m) ning viimati kõrgust 6.06 m.

USA meistrivõistlustel ületas naiste 200 m rekordi 21,71 Pamela Marshall ajaga 21,6, kuid sellest ei saa uut maailmarekordit, kuna oli võetud käsitsi ja puhus lubatust tugevam taganttuul.

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE"

Spordimärkmeid

Ameeriklased ei suuda ikka veel aktsepteerida tõika, et Kanada Ben Johnson on 100 meetri jooksus parem kui nende suur staar ja iidol Carl Lewis. Hiljutised artiklid seitsmes tähtsamas USA lehes on täis kiitust Lewisele, kuid ükski neist ei maini Johnsoni nime. Ometi jooksis Johnson mullu rekordilise aja 100 meetris (9,95) ja on löönud ameeriklast viimase aastajooksul vähemalt viis korda, nii välis- kui siseradadel.

o

N. Liidu võrkpallinaiskond käis turneel Ameerikas, kus mängis USA esindusega viis korda. Kõik mängud lõppesid Euroopa meistri võiduga, kaks korda 3:0, kaks korda 3:1 ja üks 3:2.

o

USA-s läbis Dwayne Evans 200 m alla 20 sekundi (19.9), kuid tugeva taganttuulega, nii nagu Harvey Glance 100 meetrit (10,03).

o

Juuni keskel algas Londonis aasta suurim sündmus tennises, turniirid Wimbledonis, mille võitjaid peetakse mitteametlikeks maailmameistreiks. 101. korda toimuvate võistluste algust takistasid pidevalt vihmahood. Võistluste esimesel päeval esines väga harva esinev tulemus. Meeste üksikmängus rootslane Edberg võitis oma kaasmaalast Ericksoni settidega 6:0; 6:0; 6:0. See oli Wimbledoni ajaloos üleüldse kolmas kord, kus selline asi juhtus. Kummalisel kombel teised kaks, kes sellega hakkama said, olid ka rootslased. 1946. aastal tegi seda Lennart Bergelin (Björn Borgi hilisem treener) ja aasta hiljem Torsten Johansson. Viimane kordas sama vägitegu veel ka teises mänguvoorus. ,,Kui ma viimases setis juhtisin 5:0, mõtlesin, et loovutan talle ühe geimi'', ütles Edberg hiljem, ,,kuid siis mu mõte ütles, et teist sellist võimalust ei tule võibolla üldse enam ja ma muutsin meelt. Kuid mul on väga kahju temast''.

Naiste üksikmängudes Kanada kaks esindajad Basset ja Kelesi lülitati välja juba esimeses ringis.

o

Belgradis peetud võistlustel saavutas Anelia Numeva (Bulgaaria) tänavuse tippsaavutuse 100 meetris naistele — 10,86 sek.

JÕEKÄÄRU LASTE SUVEKODU LASKEVÕISTLUSTEST OSAVÕTJAD: 1. rida, vasakult: Heikki Novek, Toomas Teedla, Daniel Schaer, Toivo Milles (USA), Kersti Kuutan, Juhan Nurmberg, Jaan Laansoo, Peeter Laansoo, Martin Luud. 2. rida, vasakult: Merike Luud C.I.A. kuldmärk, Mart Kaljurand, Vaiki Taul, Valve Rebassoo — kuldmärk, Hillar Ling — kuldmärk, ühtlasi teise poolaja parim laskur, David Hogg, Erik Otema. 3. rida, vasakult: Monika Pähn (USA), pronks ja hõbemärk, esimese poolaja tütarlaste parim laskur, Viive Kittask, Vivian Pähn (USA), Peeter Pirn, Tiiu Sillavere, Martin Arro, Toomas Orav, Marcus Kolga — kuldmärk, tulejoone kohtunik ja treener Endel Ruberg.

Eesti kergejõustik 1987

21. juunil s.a. olid meeste aladel Eesti kergejõustiku edetabeli eesotsas järgmised sportlased:

100 m — 10,4 I. Ivonin, Tln; 200 m — 21,3 K. Bobrovskihh, Tln; 400 m — 47,2 A. Ojastu, Tartu; 800 m — 1.47,63 R. Mägi, Tln; 1500 m — 3.45,22 V. Apivala, Tln; 5000 m — 14.28,4 A. Tsarski, Tartu; 110 m tõk. — 13,6 V. Nazarov, Tln; 400 m tõk. — 49,92 M. Helinurm, Tln; 3000 m tak. — 8.45,4 M. Uusmaa, Tln; Maraton — 2;19.23 R. Valdmaa, Tartu; Kaugus — 7.75 A. Mõttus, Tln; Kõrgus — 2.19 A. Evard, Tartu; Teivas — 5.40 V. Bukrejev, Tln; Kolmik — 15.88 J. Uudmäe, Tartu; Kuul — 17.86 I. Rahnel, Harju; Ketas — 52.96 K. Külv, Tln; Oda — 80.62 H. Puuste, Tln; Vasar — 73.42 A. Räni, Tln; Kümnev. — 8322 A. Nazarov, Tln; 100 m ja kuulitõuke tulemused on pärit sisevõistlustelt. Üllatav on 1980 a. olümpiavõitja (siis 17.35) nigelavõitu resultaat kolmikhüppes.

Naistest on väljapaistvaim Elju Kubi 64.04-ga kettaheites ja T. Kõnn 13,7-ga 100 m tõkkejooksus.

Mullu maailmas 17-aastaste neidude seas kaugushüppes esikohal olnud Anu Kaljuranna tänavune parim on 6.15 m.

Jämesäär: SKAUDILUGU

EESTI SKAUTLUSE JUUBELIAASTAKS

9.

Arvati, et uue poolriikliku organisatsiooni loomisega tulevad majanduslikes huvides sinna üle senised skautide ja noorseppade üksused. See oli vale-arvestus. Noorsepad lõpetasid küll tegevuse ja Tallinnas tulid noorkotkasteks,

Noorkotkaste rahvuslikku skautlust iseloomustav illustratsioon ,,Noorkotka käsiraamatust''.

Viljandis aga muutusid skautideks. Skautidel olid seljataga sõprade seltsid ja nende ülemaaline liit. Organisatsioon osutus tugevaks. Noored olid teadlikud skautide isamaalisest vahvusest Eesti Vabariigi loomise ja Vabadussõja ajal ja see oli solvav, et neid uuesti nimetati halbadeks rahvuslasteks, kelle asemele tuleb luua uus ja parem noorteorganisatsioon. Skaudid koguni õppisid noorkotkaste asutamisest ja alustasid omalt poolt ülalt-alla organiseerimist paljude maarühmade loomisega. Kooliõpetajad, kes olid noortena olnud skaudid ja hindasid skautlust kui noorte isetegevust, soodustasid skautrühmi maakoolide juures.

Noorkotkad soovivad ka ,,rahvusvahelisteks''

Noorkotkaste organisatsiooni kogemused kontaktide loomiseks läti, leedu ja soome noortega selgitasid üsna varsti, et rahvusvahelisteks ühendusteks on vaja kuuluda ka rahvusvahelisse organisatsiooni. Skautide maailmaliidul kehtis aga reegel, et igalt maalt registreeritakse ainult üks skautlik organisatsioon. Sellega püüti vältida liikumise killunemist ja ebatervet võistlust. Samuti ei registreeritud poliitiliste ja sõjaliste organisatsioonide noorliikmeid.

Kuigi noorkotkad olid skautlik organisatsioon ja nende märgi sisse oli põimitud skaudiliilia, ei ,,mahtunud'' nende organisatsioon sellisel kujul skautluse rahvusvahelistesse raamidesse. Asja lahendamiseks tuli midagi ette võtta ja tolleaegse ajavaimu kohaselt olid need riiklikud sammud.

Presidendi dekreediga kehtestati noorsoo organiseerimise seadus, millega tunnustati skaudid ja gaidid võrdseks noorkotkaste ja kodutütardega. Teatud vastukaaluks noorkotkaste riiklikele summadele hakkasid ka skaudid saama haridusministeeriumi kaudu väikest rahalist toetust. Nii kunstlikult loodud ühine organisatsioon ,,Estonian Boy Scouts Union'' registreeriti Londonis rahvusvahelises keskuses. Eesti skautluse väliskontaktid, mis seni olid olnud skautide peastaabi asi, võeti haridusministeeriumi kätte. Kolonel Aleksander Jaaksoni poolt juhitud haridusministeeriumi juurde loodi noorsoo-osakond lennuväe kolonel J. Vellerind'i juhtimisel, kes asus teostama skautide ja noorkotkaste täielikku ühendamist.

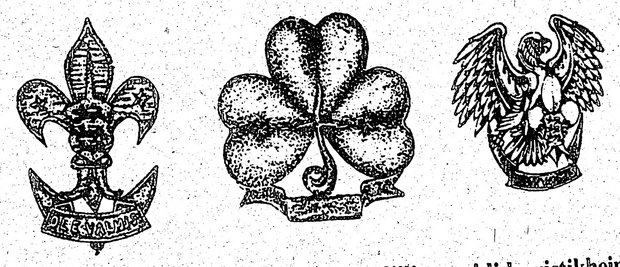

Kolm eesti skaudimärki: skautide liilia, gaidide ristikheinaleht, noorkotkaste ja kodutütarde ühine märk Kaitseliidu kotkaga.

Sundühendamine jäi teostamata

Skautide ettepanek organisatsioonide ühendamiseks oli mõlema organisatsiooni säilitamine ja allutamine nii juhtimise kui ka majandamise osas haridusministeeriumile. Kaitseliidule ei olnud see kava vastuvõetav, kuna pealekasvu huvides sooviti organisatsiooni allumist kaitseliidule. Skautide poolt publitseeriti ,,endakaitseks'' album ,,28 aastat skautlust Eestis'', kus paljud tuntud avaliku-elu tegelased võtsid sõna noorsoo vaba organiseerumise kaitseks.

Vellerinnal oli tüüpiline sõjamehelik kava — teha ühendamist sundkorras. Selle kava tutvustamine ajakirjandusele kutsus välja teravat kriitikat mitte ainult skautide vaid kogu ühiskonna poolt. Vahepeal olid alanud keerulised ajad ja Jüri Uluotsa valitsus lükkas Vellerinna ühiskondlikke vastuolusid tekitava kava targu ,,kalevi alla''. Sinna see jäigi.

Noorkotkluse suur teene

Riigivõimu (kaitseliidu) noorsoo-organiseerimise kavad ja tegelik noortetöö olid siiski kaks erinevat asja. Noorkotkastega palgalistena liitunud skaudijuhid — kuigi neid teiste poolt vahest „ülejooksikuteks'' nimetati — kindlustasid, et noorkotklusest ei kujunenud noorte militariseerimine vaid tõeline skautlik noortetöö. Tuhanded kooliõpetajad ja ühiskonna-tegelased, kes seni ei olnud huvi tundnud noortetöö vastu, tutvusid selle kaudu skautliku kasvatussüsteemiga. Mis aga kõige tähtsam — noorkotkluse kaudu said skautideks kümned tuhanded eesti maapoisid, kes selle huvitava töövormiga muidu vaevalt oleksid tutvunud.

Järgneb

Ki

Ludvig Juht Ameerikas 1

Ludvig Juhti meenut

Kontrabassivirtuoos Ludvig 23 aastat — enam kui poole on algas tal 19-aastasena aastal oluline ajajärk tema elus, m jatada eelmises kirjutises. (V

USA-s sai Boston talle tema elu kõige pikemaks peatuskohaks kus ta töötas sügisest 1934 kun surmani jaanuaris 195 maailmakuulsa Bostoni sümfoo niaorkestri liikmena ja aastas 1945 ühtlasi Bostoni Ülikoo muusikaosakonna professorina Bostonist ulatasid ta kontse direisid teistesse USA linnadesse Kanadasse ja Euroopasse. Tema sai peagi mitte üksnes Bosto eestlaste juhtiv kuju ja kohalik eesti seltsi esimees, vaid kog Ameerika populaarseim eestlan innukas Eesti ja eestlaste tutvust ja ning Välis-Eesti tegelane.

Ludvig Juht saabus New Yor 25. jaanuaril 1934 kiiraurik ,,E ropal'', olles juba reis soolokontserdi andnud laeva reis jaile ja meeskonnale. Sadam olid tal vastas Eesti konsul Ka Kuusik ja juba kodumaalt tutt pianist Vladimir Padva, kelle po ta esimestel päevadel peatu Kohe saabudes kinnitas ta, kavatseb USA-sse jääda pikema ajaks. Näib, et just Padva oli te Ameerikasse tuleku julgustaja ja kutsujaks, nagu juba London se asumisel 1930, kuhu Pad siirdus samal ajal. Mõlemad pi aga 1932 Londonist lahku kuna suure majanduskriisi välismaalastele töötamisluba Inglismaal enam ei pikenda Juht naasis sealt kodumaale, va aga reisis edasi USA-sse, andis kontserte ja muusikatu ning esines solistide saatj Padva sai uustulnukale esimeste kontaktide vahenda New Yorgi muusikaring dadega ning kohaliku muusik tutvustajaks.

ESIMESED KUUD UUES MAAILMAS

Eestlastele esinemiseks L.J. oli tõotanud kohe Yorgis maale astumisel, a sobiv võimalus iseseisvuspäeva tähistamise sertballil 24. veebruaril Eesti Haridusseltsi saalis. S kirjutas ajakiri ,,Meie ,,Kõnedele järgnesid hra Pa hra Juhi ettekanded, mis saalitäie rahvast sa vaimustusse, millist publikus harva näha. liialduseta võib öelda, et sioon, millega võeti vastu kuulsaid kunstnikke, oli e gematult elav ja harul südamlik. Eriti hra Juhi et ded, kes hiljutise päralejõu järele esmakordselt New eestlastele esines, kutsusi lõppematuid kiiduavaldusi. rohked lisapalad mõle kunstnikkudelt ei nõrge rahva vaimustust''.

Paar nädalat hiljem, 11.

TJAD: 1. rida, vasakult:
Kersti Kuutan, Juhan
vasakult: Merike Luud
uldmärk, Hillar Ling —
ema. 3. rida, vasakult:
parim laskur, Viive Kit-
Toomas Orav, Marcus

s, Tln; Kõrgus — 2.19 A.
. Tartu; Tejvas — 5.40 V.
jev. Tln; Kolmik — 15.88
dmäe, Tartu; Kuul — 17.86
hnel, Harju; Ketas — 52.96
ülv. Tln; Oda — 80.62 H.
e. Tln; Vasar — 73.42 A.
Tln; Kümnev. — 8322 A.
rov. Tln; 100 m ja kuulitõu-
lemused on pärit sisevõistlus-
Üllatav on 1980 a. olümpia-
a (siis 17.35) nigelavõitu
taat kolmikhüppes.
istest on väljapaistvaim Elju
64.04-ga kettaheites ja T.
n 13.7-ga 100 m tõkkejook-

ullu maailmas 17-aastaste
ude seas kaugushüppes esiko-
olnud Anu Kaljuranna
vune parim on 6.15 m.

liilia, gaidide ristikheina-
e ühine märk Kaitseliidu

iskondlikke vastuolusid
itava kava targu „kalevi alla"
nna see jäigi.

orkotkluse suur teene

Riigivõimu (kaitseliidu)
orsoo-organiseerimise kavad ja
gelik noortetöö olid siiski kaks
inevat asja. Noorkotkastega
lgalistena liitunud skaudijuhid
kuigi neid teiste poolt vahest
ejooksikuteks" nimetati —
ndlustasid, et noorkotklusest ei
ujunenud noorte militariseerimi-
vaid tõeline skautlik noortetöö.
uhanded kooliõpetajad ja
hiskonna-tegelased, kes seni ei
lnud huvi tundnud noortetöö
astu, tutvusid selle kaudu skaut-
ku kasvatussüsteemiga. Mis aga
õige tähtsam — noorkotkluse
kaudu said skautideks kümned
uhanded eesti maapoisid, kes
selle huvitava töövormiga muidu
vaevalt oleksid tutvunud.

Järgneb

kirjandus • kunst • muusika

Ludvig Juht Ameerikas 1934-1957

Ludvig Juhti meenutades — (2)

Kontrabassivirtuoos Ludvig Juht elas ja töötas Ameerikas 23 aastat — enam kui poole oma kutsemuusiku karjäärist, mis algas tal 19-aastasena aastal 1913 Tartus. See on pikk ja oluline ajajärk tema elus, mille üksikasjadest lubasime pajatada eelmises kirjutises. (VE nr. 10, 5. veebr. 1987)

USA-s sai Boston talle tema elu kõige pikemaks peatuskohaks, kus ta töötas sügisest 1934 kuni surmani jaanuaris 1957 maailmakuulsa Bostoni sümfooniaorkestri liikmena ja aastast 1945 ühtlasi Bostoni Ülikooli muusikaosakonna professorina. Bostonist ulatasid ta kontserdireisid teistesse USA linnadesse, Kanadasse ja Euroopasse. Temast sai peagi mitte üksnes Bostoni eestlaste juhtiv kuju ja kohaliku eesti seltsi esimees, vaid kogu Ameerika populaarseim eestlane, innukas Eesti ja eestlaste tutvustaja ning Välis-Eesti tegelane.

Ludvig Juht saabus New Yorki 25. jaanuaril 1934 kiiraurik „Europal", olles juba reisil soolokontserdi andnud laeva reisijaile ja meeskonnale. Sadamas olid tal vastas Eesti konsul Karl Kuusik ja juba kodumaalt tuttav pianist Vladimir Padva, kelle pool ta esimestel päevadel peatus. Kohe saabudes kinnitas ta, et kavatseb USA-sse jääda pikemaks ajaks. Näib, et just Padva oli tema Ameerikasse tuleku julgustajaks ja kutsujaks, nagu juba Londonisse asumisel 1930, kuhu Padva siirdus samal ajal. Mõlemad pidid aga 1932 Londonist lahkuma, kuna suure majanduskriisi ajal välismaalastele töötamislubasid Inglismaal enam ei pikendatud. Juht naasis sealt kodumaale, Padva aga reisis edasi USA-sse, kus andis kontserte ja muusikatunde ning esines solistide saatjana. Padva sai uustulnukale ka esimeste kontaktide vahendajaks New Yorgi muusikaringkondadega ning kohaliku muusikaelu tutvustajaks.

ESIMESED KUUD UUES MAAILMAS

Eestlastele esinemiseks mida L.J. oli tõotanud kohe New Yorgis maale astumisel, avanes sobiv võimalus Eesti iseseisvuspäeva tähistamise kontsertballil 24. veebruaril N.Y. Eesti Haridusseltsi saalis. Sellest kirjutas ajakiri „Meie Tee": „Kõnedele järgnesid hra Padva ja hra Juhi ettekanded, mis viisid saalitäie rahvast sarnase vaimustusse, millist meie publikus harva näha. Ilma liialduseta võib öelda, et ovatsioon, millega võeti vastu meie kuulsaid kunstnikke, oli ennenägematult elav ja haruldaselt südamlik. Eriti hra Juhi ettekanded, kes hiljutise päralejõudmise järele esmakordselt New Yorgi eestlastele esines, kutsusid esile lõppematuid kiiduavaldusi. Isegi rohked lisapalad mõlematelt kunstnikkudelt ei nõrgendanud rahva vaimustust".

Paar nädalat hiljem, 11. märtsil, toimus Haridusseltsi muusikaosakonna korraldusel samas saalis mõlema kunstniku ühine kontsert, mis kujunenud sõna tõsises mõttes sensatsiooniliseks. Meisterlikke ettekandeid saadetud järjest tõusva aplausiga, mis lõpuks kujunenud seesuguseks demonstratiooniks, millest Haridusseltsi kontsertidel varem polnud nähtud.

Oli L.J. juures iseloomulik, et ta oma kunsti oli alati valmis kaaseestlastele pakkuma. Kuid ta esmaseks sihiks siin oli ikkagi ameerika publiku ette pääseda, et oma võimeid sellele tutvustada ning oma muusikukarjäärile Ameerikas aluseid rajada. Ta töötas tarmukalt selleski suunas.

LUDVIG JUHT ASTUB AMEERIKA PUBLIKU ETTE

Esimeseks sammuks selles suunas oli sõit 10. märtsil Bostonisse, kuhu teda oli kutsunud sealse sümfooniaorkestri dirigent Sergei Kussevitski, omaaegne Euroopas tuntud kontrabassisolist. Sellel külastusel on ta K-le ette mänginud selle enda kontserdi kontrabassile ning K. soovil ka oma kompositsiooni — samalaadse kontserdi kontrabassile. K. olnud L.J. mängust lausa vaimustatud ning võtnud talt sealsamas lubaduse, et ta esimesel võimalusel ühineb Bostoni sümfooniaorkestriga. Nagu „Meie Tee" märgib, on L.J. ise oma esialgseks tegevusväljaks siiski valinud New Yorgi, kus tal olnud sõlmimisel mitmed sidemed ja läbirääkimised pooleli esinemisteks.

Järgneva kevade ja suve jooksul oligi tal mitmeid esinemisi orkestritega New Yorgis ja soolokontsert Princetonis. Arvustused olid soodsad ning Juhti nimi mitmel puhul ajalehtedes. Kuid enne kõike oli tal 11. aprillil esinemine tõeliselt suure ja nõudliku publiku ees Bostoni sümfooniaorkestriga, kus ta esitas Kussevitski kontserdi kontrabassile, täismajale (ca 4000 istet). Ja sügisel saab teatavaks, et Juht on alla kirjutanud lepingu Bostoni sümfooniaorkestri alalise liikme kohale. On kinnitanud, et Boston talle väga meeldib. Mida tõendab seegi, et ta sinna jäi kuni oma surmani.

BOSTON — LJ RAHVUSLIKU JA KONTSERDITEGEVUSE PEAKORTER

Töö orkestris kindlustas nüüdsest peale suhteliselt muretu igapäevase leiva, ent jättis talle ka küllalt vaba aega oma laialdastele huvidele pühendumiseks, mis muusika kõrval hõlmas muuseas talle südamelähedast rahvuslikku tööd. Nii sai Boston õieti tema „operatsiooni-peakorteriks", kust ta tegi arvukalt kontserdireise sooloesinemisteks ja töötas muusikapedagoogina, ning organiseeris Eesti ja eestlaste tutvustamist, pärast sõda aga nende abistamist USA-sse tulekul.

Selle töö kokkuvõtlikuks iseloomustamiseks laename väljavõtteid tema elulookirjeldusest, mis leidub Ludvig Juhti nimelise Eesti Muusikafondi arhiivis, New Yorgis. Märgitakse, et kõrvuti tööga orkestris kasutas LJ iga vähemagi ajanatukese soolokontsertide andmiseks milliseid sai kokku üle 350, kaasa arvatud esinemised raadios. Ja edasi: „Oma solistikarjääri kõrval on Juht olnud väga tegev ka pedagoogika alal. Nii on temalt täieliku väljaõppe saanud kontrabassi alal kaugelt üle paarisaja õpilase.

Aastal 1938 sooritab Juht oma esimese kontserdireisi Kanadasse ja järgneval aastal jälle Euroopasse — Eestisse, Lätti ja Soome. Viimases on tal tunniajaline kontsert riiklikus raadios ja esinemine eraldi Jean Sibeliusele. Teiste suuremate esinemiste hulka loeb Juht ise kontserti New Yorgi Maailmanäitusel 1940, kus ta mängis 30 000 kuulajale, ja esinemist New Yorgi filharmooniaorkestri 100-aasta juubeli puhul 1941. Peale selle on L. Juht andnud 18 kontserti Soome Talvesõja ajal Soome abistamiseks ja Teise maailmasõja ajal üle 30 kontserdi Ameerika sõjaväele ja veteranide hospidalites.

Aastal 1946 esineb L. Juht New Yorgi Town Hallis iseseisva kont-

(Järg lk. 8)

Estonia Koor Luteri Kirikute Konverentsil Ottawas. Koori ees dirigent dr. Roman Toi.

Paavo Järvi sammub isa jälgedes

Ta pani endast kõnelema juba siis, kui astus N.J. Rutgersi ülikooli muusikat õppima ja asutas seal orkestri, andes sellega mitu avalikku kontserdi. New Jersey ajalehed ei olnud kiitusega kitsid ja nimetasid teda 18-aastaseks „Wunderkind'iks". Sama orkestriga esines ta ka New Yorgi Lexington ave. kirikus, Tartu ülikooli 350. aastapäeva pidulikul aktusel.

Rutgersist siirdus ta edasi õppima Houstoni ülikooli muusikafakulteeti, kuna seal oli õpetaja, kellesse tal oli palju usku. Selle lõpetamise järel astus ta kuulsasse Curtis Muusika Instituuti Philadelphias, mille eelviimase klassi lõpetas möödunud kevadel. Ent see pole kaugeltki kõik. Tema „curriculum vitae'sse" kuulub ka enesetäiendamine löökpillide alal New Yorgi Juilliard'is. Ka käis ta muusikalisi lisateadmisi hankimas Los Angelese Filharmoonia Instituudi suve-kursustel, kus lektoreiks oli Leonard Bernstein, Michael Tilson Thomas jt. Viibis osa ühest suvest ka Salzburgi Mozarteumis ja oli oma isa assistendiks Hollandis, noorte dirigentide kursusel. Sai seejärel oma esimesed täheldatavamad dirigendi-kogemused, juhatades sümfoonia-orkestreid Rootsis Göteborgis ja Norrköpingis ning Trondheimis, Norras. Debüteeris samal ajavahemikul Shoti Rahvusliku Sümfooniaorkestri puhkpilliansambliga, juhatades selle kaht kontserti Glasgow's ja Edinburghis. Kavas: Mozarti Serenaadid 11 ja 12. Selle töö ilmseks tunnustuseks on seik, et firma „Chandos" ettekanded hiljem salvestas. Heliplaat ilmus 1985. aasta sügisel ja sai väga tunnustava arvustuse. Ajakirja „Fanfare" muusikakriitik nendib, et noore dirigendi töö väärib jälgimist ja et see heliplaat on tõeline leid. Peatselt ilmub Paavolt teine heliplaat ja nimelt Mozarti „Gran Partita" kaheteistkümnele puhkpillile ja kontrabassile ning „Divertisment nr. 8".

Noorest muusikust on vahepeal saanud — Curtises õppimise kõrval — Philadelphia Noorte Orkestri assistent-dirigent. Kuna orkestril on täheldatav kohapealne kuulsus, siis tuleb seda pidada suursaavutuseks. Orkester on muide asutatud juba 1939-ndal aastal esialgse nimega „Germantown Youth Orchestra" ja saanud oma uue nime viis aastat tagasi. Tema liikmeskonna vanus on 14 ja 21 vahel. Augustis on orkestril ees kolmenädalane kontsertmatk Lõuna-Ameerikasse, mis annab kaudse tunnistuse tema tasemest. See reis hõlmab linnu nagu Buenos Aires, Caracas, Rio de Janeiro jne. Ühe dirigendina osaleb selles Paavo Järvi, orkestri kauaaegse juhi Joseph Primavera kõrval. Loodame, et tema esinemine on sama menukas kui Neeme Järvil 1977. aastal, mil ta juhatas „Teatro Colonis" „Oneginit". Seda lava saab nüüd tõenäoselt proovida ka poeg Paavo.

Märkimisväärne on tähelepanu, mida Philadelphia muusikalehed on pühendanud Paavo Järvile. Käesoleva aasta algul on ilmunud pikem usutlus temaga, milles ta kõneleb iseenesest, oma isast ja oma võõra võimu all olevast kodumaast. Suve algul järgnes sellele teine intervjuu, milles tema „boss" Primavera ennustab talle muuhulgas suurt tulevikku. Kui ta tuleval kevadel Curtise lõpetab, on ta juba kogenud dirigent — ja seejuures alles 25 aastat vana!

Järvi-perekonna osatähtsus muusikaelus suureneb pidevalt. Paavo õde Maarika lõpetas kevadel New England konservatooriumi Bostonis magistri kraadiga flöödi alal. Vend Kristjan õpib hoolega New Yorgis klaverit, olles sealjuures erakoolis, mis on mõeldud kunstialade taotlejaile.

Lõpetuseks tasub lisada, et ka Kodu-Eestis valitseb mõningal määral Järvide „dünastia". Osa neist samast suguvõsast. Nähtavasti on see nimi kirjutatud mitte tähtede, vaid naotidega.

K.T.

Ristsõna nr. 1384

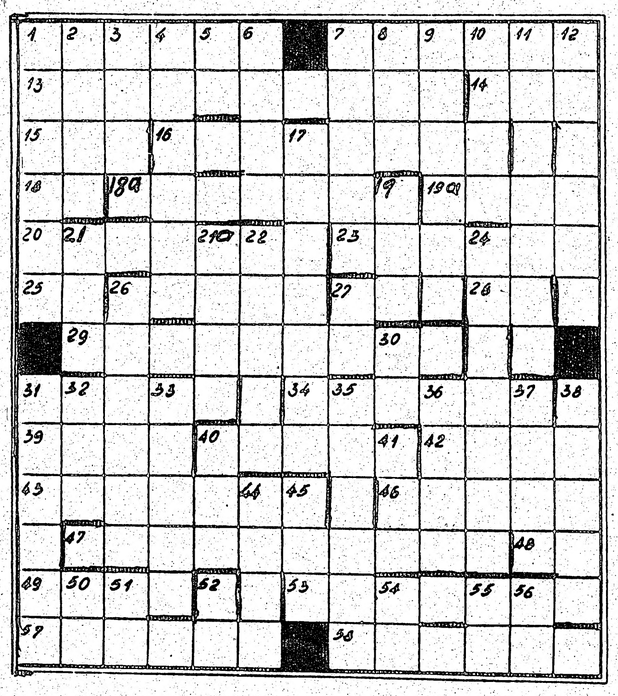

PÕIKREAD: 1. R. Straussi ooper, 7. Rooma-katoliku preester, 13. Eesti 19. saj. suurmees, 14. Lapsevanem, 15. Haljasala, 16. Õppeasutuse juhataja, 18. Eessõna ladina keeles, 18a. Ühe riigi elanik, 19a. Ajab naerma, 20. Vastu tuult risteldes purjetama, 23. Teatud liiki mootor, 25. Valuhüüe, 26. Proua, 27. Mehenime lühend, 28. Kaksikvokaal, 29. Teatud ilmega ilus või võluv, 31. Eesti klaverikunstnik ja helilooja, 34. Läks meelest, 39. Linn Indias, 40. Lamas, oli pikali, 42. Viibisin, 43. Alusrõivas vanadel roomlastel, 46. Rõhutatult, väga, 47. Elasid enne meid, 48. Noot, 49. Jõuetu, 52. Isiklik asesõna saksa keeles, 53. Läti viimane president, 57. Maa-alune käik, 58. Tasu- või maksumäär.

PÜSTREAD: 1. Astmik, numbrilaud, 2. Kartlikud, 3. Üksik inimene 4. Linn Venemaal, Eesti piiri lähedal, 6. Juudi mehenimi, 7. Postisaadetised, 8. Madal naishääl, 9. Müütiline kena noormees, nimi kasutatud meheilu kehastusena, 10. Iva, 11. Sümboolne märk, 12. Tervisparanduse asutus, 17. Bolshevism, 19. Laps, jõmpsikas — inglise kõnekeeles, 21. Meelekoht, 21a. Nimekas eesti võimlemispedagoog (†), 22. USA osariik, 24. Väikesed paberilehed, 26. Meremees, 27. Eitav sõna, 30. Alasti, paljas — prantsuse keeles, 31. Leiutaja õigusi tõendav dokument, 32. Endine eesti ajakiri, 33. Pärg, 35. Meelega, sihilikult, 36. H. Ibseni draama, 37. Riidesort, 38. Vürts- ja ravimtaim, 40. Kuulsa norra filmitähe eesnimi, 41. Mehenime lühendvorm, 44. Rootsi kuningate nimi, 45. Naisenimi, 50. Hoov, 52. Kaksikvokaal, 54. Mina, 55. Nikli sümbol, 56. Kaksikvokaal.

RISTSÕNA NR. 1383 LAHENDUS

PÕIKREAD: 1. Kuraas, 7. Ette, 10. Jakob Mändmets, 12. Aia, 13. Auh, 14. Star, 15. Knopka, 18. Sss, 19. Armeenia, 22. Aam, 23. Mm, 24. Everest, 26. Iraak, 29. Läila, 30. Tina, 31. La, 32. Seleen, 34. Aleviku, 36. Võid, 37. Nai, 38. Osi, 40. Nr, 41. Roela, 45. Mir, 45. Eeter, 46. Murel.

PÜSTREAD: 1. Kaitseväelane, 2. Ukaas, 3. Aba, 4. Amuur, 5. Säh, 7. Edenemine, 8. Tempima, 9. Et, 10. Jass, 11. Sea, 15. Kea, 16. On, 17. Kamal, 20. Matteuse, 21. Orlov, 24. Elman, 25. Ei, 27. Raev, 28. Kaader, 32. Skoor, 33. Nõmme, 35. Eire, 39. Ilm, 41. Re, 42. Au, 44. Il.

FARMI ABILISED

Täiskasvanud vilunud abielupaari vajatakse King City farmi.

Kohustused: talu järele vaatamine ja välistööd. Vilumus hobustega ümberkäimiseks oleks soovitav. Meeldiv majutamine kohapeal. Inglise keel nõuetav. Palk kokkuleppel. Koht avaneb oktoobris 1987.

Sooviavaldused koos vilumuste kirjeldamisega saata inglise keeles: WARDLEY RESOURCES LTD., RR 2, King City, Ont. L0G 1K0

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716

ELEKTRIK

Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.

Halling 762-9190

Litsents nr. E. 1044

Ludvig Juht

(Algus lk. 7)

serdiga, mis saab New Yorgi muusikaarvustajate ülistavate arvustuste osaliseks. Järgmisel aastal annab ta Rootsis Eesti Rahvusfondi heaks 21 kontserti, esinedes avalikel kontsertidel ja raadios. 1948 annab ta teise Town Halli kontserdi New Yorgis, kus kontserdi teine osa koosnab eesti heliloomingust — Juhan Aaviku, Eduard Tubina ja Leo Virkhausi töödega. 1949 esineb meie kontrabassivirtuoos jälle Kanadas 12 kontserdiga, mille puhas sissetulek läks eesti kiriku ja teiste eesti organisatsioonide heaks. Suvel 1950 esineb Juht suures soome asunduses Maine'i osariigis ja sügisel Eesti Abi heaks New Yorgis. Bostoni sümfooniaorkestri turnee puhul Euroopas 1952 esines ta Inglismaal poole tosina kontserdiga sõjapõgenike heaks ning andis 14 kontserti Rootsis Eesti Rahvusfondi heaks. Lääneranniku eesti päevade pidustustel andis ta kontserdid San Franciscos 1953 ja Los Angeles'is 1955. Üldse on Juht andnud lugemata arvud kontserte eesti organisatsioonide heaks, nagu New Yorgi Eesti Maja muretsemiseks, NY Eesti Haridusseltsile, Ülemaailmsele Eesti Ühingule, Eesti Abistamiskomiteele, Bostoni ja Clevelandi eesti seltsidele jne. Heliloojana on ta rikastanud eesti kontrabassi literatuuri.

Sellele pikale loetelule tuleb lisada veel vähemalt 30 käendust eesti põgenikele USA-sse tulekuks. — Kui kevadel 1936 asutati Bostoni Eesti Selts, oli LJ koos sopranist abikaasa Amandaga agaramaid osalejaid ning andsid asutamiskoosoleku eel Bostoni eestlastele esimese oma paljudest järgnenud kontsertidest. Ludvig valiti Seltsi abiesimeheks, kuid üsna pea tuli tal pikemaks ajaks üle võtta esimehe koht. Juhtide korter sai peagi mitte üksnes seltsi juhtimise, vaid kogu Bostoni eestlaste seltskondliku elu keskuseks. Ja pärast pikki varjusurma-aastaid sai see uue hoo sisse.

Bostonis ei oldud veel kunagi tähistatud Eesti iseseisvuspäeva. Esmakordselt tehti seda nüüd uue seltsi poolt 27. 2. 1937, LJ poolt organiseeritud muusikalise programmiga ja eesti pere ning külaliste piduliku koosolekuga. Kõne pidas uustulnuk, tshellist ja LJ naisevend Karl Lamp, kes koos õega tätsid ka suurema osa muusikalisest kavast. Sellest aastast edasi pole meie iseseisvuspäev Bostonis kunagi enam pidamata jäänud.

KAKS ERILIST SÜNDMUST

Lõpetuseks on sobiv veel eriliselt esile tõsta kaht sündmust LJ elus. Juba mainitud kontserdimatk Rootsi septembris 1947 sai mitte üksnes muusikaliseks triumfiks LJ-le ja tõhusaks toetuseks Eesti Rahvusfondile selle selgitustööks, vaid kujunes ka ulatuslikuks patriootiliseks meeleavalduseks eesti põgenike hulgas. LJ oli reisi toimetulekuks ohverdanud oma puhkuse Bostoni sümfooniaorkestri suve- ja talvehooaegade vahel ning selle bilanssi kogunes 26 päeva kestel 21 esinemist, neist 15 täismõõdulist kontserti, mida külastas üle kümne tuhande eestlase, lisaks tuhandeid rootslasi. Raadio kaudu on tema esinemisi kuulatud ka Saksamaal ja mujal. Kontsertide kohta on võtnud sõna üle 40 Rootsi ajalehe — enamuses superlatiivides — ja eesti ajalehed seal tõid pikki kirjutusi ja usutlusi kogu matkakuu jooksul ning pärast selle lõppugi.

Kingitustekohvrisse oli kogunenud üle 50 mälestuseseme, nende seas peotäis kodumaa mulda „Estonia" tenor Arne Viisimaalt. Ühistervitus-aadressile kogunes üle 700 nime 28 lehel. Matk oli olnud mõjukas eestlase võimete ja eesti kultuuri tutvustamise ringreis. LJ kordas oma kontserdimatka juunis 1952, jagades seekord oma aja Inglismaa ja Rootsi vahel.

Tema 60-aasta juubelisünnipäev 24. juulil 1954 oli teiseks eriliseks sündmuseks LJ elus. Erinevalt eelnevast, kujunes see intiimsemaks, eesti üldsuse ja sõprade poolt austuseavalduse päevaks. Ja neid tuli rohkesti — telegrammides, pikemates ja lühemates kirjades ning ajalehekirjutustes. See sünnipäev jäi saatuse tahtel viimaseks suurpäevaks tema elus. Surm tuli 20. jaanuaril 1957.

E. JÄRVESOO

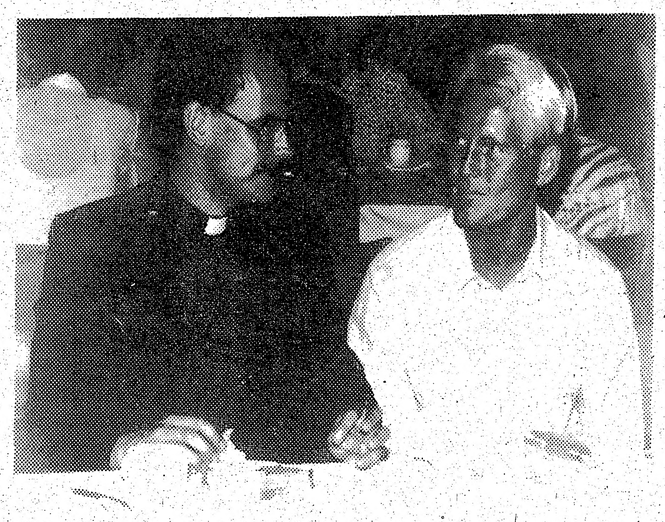

Kaks noort eesti usuteaduse õppijat. Pildil vasakul Gustav Piir, kes lõpetas prooviaasta Lääne-Saksamaal ja neljanda semestri üliõpilane Ando Kass pärast Peetri koguduses peetud jumalateenistust korraldatud kohvilauas.

Foto: H. Oja

ROYAL LEPAGE

REAL ESTATE SERVICES LTD., BROKER
325 MOORE AVENUE, TORONTO

ESINDAJA

MAI SAARNA

Tel. kontoris 424-4900
kodus 751-1296

Johannes Västrik 75

Geislingenis tähistas 13. juulil oma kolmveerandsaja a. sünnipäeva Saksamaa eestlaste Keskkomitee esimees ja ajalehe „Eesti Rada" väljaandja-peatoimetaja Johannes Västrik.

Juubilar on sündinud Viljandimaal Vana-Võidu vallas. Lõpetas Viljandi linna Gümnaasiumi, misjärel töötas kutselise ajakirjanikuna Viljandis „Oma Maa" toimetuses. Sakalamaa südames asuvast eesti põlistalust pärineb ta kultuuritahe, ausus ja kohusetunne: teenida oma rahvast, küsimata, mida ta selle eest saab. Juba koolipoisina oli ta tubli sprinter, tulles 4×100 m jooksus Eesti meistriks. Lisaks sellele oli ta tegev Kaitseliidus ja Noorkotkaste malevas.

Ka vaimsed alad tõmbasid juubilari, eriti teater ja näitekunst, kus saavutas näitlejana, lavastajana ja deklamaatorina silmapaistvaid tulemusi.

Saatusrohke sõjasügis 1944 tõi juubilari koos põgenikevooluga Saksamaale, kus varsti pärast sõja lõppu jätkas oma ajakirjanduslikku tegevust „Eesti Rada" juures Augsburgis. Pärast eestlaste enamiku lahkumist Saksamaalt on ta väsimatu energiaga jätkanud lehe väljaandmist, tehes seda enamuses üksi ja sageli üliraskete tingimustes.

Kui Saksamaal asutati 1952. aastal eestlase keskorganisatsioon, siis on J. Västrik praegu veel ainuke, kes kuulunud kõigisse esinduskogudesse, nendest viimased 24 aastat esimehena. Ta juhtis selle kõrval ka 30 aastat Geislingeni Eesti Rahvuskoondist, kus ta nüüd on auesimeheks.

Tundes juubilari juba varsti 40 aastat, äratab tema juures imetlust tema vankumatu idealism, patriotism, ääretu ausus, tahe eestlaste kokkuhoidmiseks ning suur tööpanus. See on toonud talle mõnikord ka pettumusi inimestega, kes unustanud aususe ja enesest lugupidamise kodumaale või pole neid kunagi omanud.

Juubilarile lähetatud heade soovide taga seisab Saksamaa eestlaste rõhuv enamus, kelle hulgas võitnud üldise lugupidamise.

EPL/ARNOLD KOKK

Kiri van

Kaugel Venemaal Uu
jõuaks välja Nõukogu
ende vastu, kes aitasid
Esimene kirja-leht oli n
õeldud tänukirjaks sõp

ALLID SÕBRAD!
9. sept.

Jälle on siin üks neid ta
Uurali õhtuid. Aeg läheb
ti, nagu vabas eluski,
loodi. Kord tundub, et e
eisma jäänud, kuid aeg
kiiresti, teinekord tundu
astad on pikad ja läh
eglaselt. Siin on tavaks
t päevad, nädalad ja
ähevad kiiresti, aastad
ähevad aeglaselt.

Seda, et nädalad lä
kiiresti, tunnen igakord, ku
saabub pühapäev, see meie
ööst vaba päev. Kui m
mõtlen lastele ja sellele, et
ilma minu abita ka järgm
ülejärgmisel kooliaastal, si
dub aeg minevat väga aeg
Siis mõtlen vahel ka an
peale.

Meil siin eriti ohtlike
kurjategijate seas räägitak
aastal rohkem amnestiast
seoses kahe sündmusega.

Üheks on Nõukogude
moodustamise 60. aas
detsembri lõpus. Sel
kriminaalkurjategijatele
amnestiat, kuid vaevalt
eriti ohtlikele riiklikele ku
jatele see laieneb. Ja
lähebki, siis me mõtlem
halvasti sellest tähtpäev
meile ju tundub siis, nag
see aastapäev vaid varaste

Teiseks amnestia põ
loodame mõnikord, kui m
on optimistlikum, Madridi
rentsi jätkamist 9. novemb
see jätkub ja siis meie
veidrate kohtuprotsesside
sed, veel siin Uurali l
oleme, siis me mõtleme k
halvasti nendest, kes istuv
konverentsilaudade taga
toidetud, soliidsetes üliko
üksteisele tähtsalt naer
Ühed inimesed siin, teise
sarnased, seal. Nagu
sedasi olema loomulik. K
konverentsiga seoses
amnestiat ei anta, kui see
jõuetu, siis on küll kõik
konverentsid vaid häbiks
konnale ja Helsingi deklar

DARRELL KEN
REAL ESTATE LTD, REAL
268 Jane St., Toronto, Ont: M

Olen Teie teenistuses
kinnisvarade ostu või
müügi puhul Metro Tor
ja Ontario ulatuses.

- Tasuta hindamine
- Hüpoteek-laenunude korraldamine

Esindaja
LIVIA HOLMBER
kodus 233-6482
kontoris 766-4088

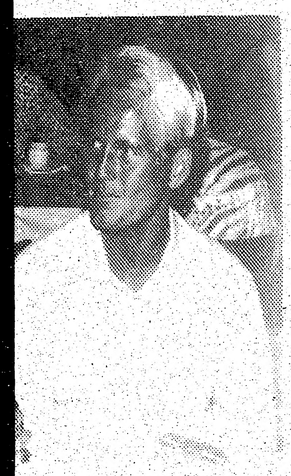

at. Pildil vasakul Gustav
ne-Saksamaal ja neljanda
pärast Peetri koguduses
d kohvilauas.

Foto: H. Oja

ES LTD., BROKER
E, TORONTO

nes Västrik.
ubilar on sündinud Viljandi-
Vana-Võidu vallas. Lõpetas
ndi linna Gümnaasiumi, mis-
töötas kutselise ajakirjaniku-
iljandis „Oma Maa" toime-
s. Sakalamaa südames
st eesti põlistalust pärineb ta
uritahe, ausus ja kohu-
ne: teenida oma rahvast,
nata, mida ta selle eest saab.
koolipoisina oli ta tubli
ter, tulles 4×100 m jooksus
meistriks. Lisaks sellele oli
egev Kaitseliidus ja
kotkaste malevas.
vaimsed alad tõmbasid juu-
, eriti teater ja näitekunst,
aavutas näitlejana, lavastaja-
deklamaatorina silmapaist-
ulemusi.
tusrohke sõjasügis 1944 tõi
ari koos põgenikevooluga
maale, kus varsti pärast sõja
jätkas oma ajakirjanduslik-
gevust „Eesti Rada" juures
burgis. Pärast eestlaste
ku lahkumist Saksamaalt on
simatu energiaga jätkanud
väljaandmist, tehes seda
uses üksi ja sageli üli-
es tingimustes.
Saksamaal asutati 1952.
eestlase keskorganisat-
siis on J. Västrik praegu
inuke, kes kuulunud kõigis-
induskogudesse, nendest
ed 24 aastat esimehena. Ta
selle kõrval ka 30 aastat
ngeni Eesti Rahvuskoon-
us ta nüüd on auesimeheks.
des juubilari juba varsti 40
äratab tema juures imetlust
vankumatu idealism,
tsm, ääretu ausus, tahe
ste kokkuhoidmiseks ning
öpanus. See on toonud talle
ord ka pettumusi inimeste-
s unustanud aususe ja ene-
gupidamise kodumaale või
eid kunagi omanud.
pilarile lähetatud heade
e taga seisab Saksamaa
te rõhuv enamus, kelle
võitnud üldise lugupidami-

EPL/ARNOLD KOKK

Kiri vangilaagrist

Kaugel Venemaal Uuralis poliitvangide laagris kirjutasin ühe kirja koju sellise mõttega, et ee jõuaks välja Nõukogude Liidust ja kirjeldaks minu elu ja mõtteid laagris ning tänutunnet ende vastu, kes aitasid meie perekonnal üle elada need aastad, kui ma olin poliitvang.

Esimene kirja-leht oli mõeldud minu abikaasale ja lastele. Sellele järgneb see kirja osa, mis oli mõeldud tänukirjaks sõpradele. Nüüd, viis aastat hiljem, jõuab see kiri siin ajalehes eestlasteni.

KALLID SÕBRAD!

9. sept. 1982

Jälle on siin üks neid tavalisi Uurali õhtuid. Aeg läheb siin nii, nagu vabas eluski, kahte moodi. Kord tundub, et elu on seisma jäänud, kuid aeg läheb kiiresti, teinekord tundub, et aastad on pikad ja lähevad aeglaselt. Siin on tavaks öelda, et päevad, nädalad ja kuud lähevad kiiresti, aastad aga lähevad aeglaselt.

Seda, et nädalad lähevad kiiresti, tunnen igakord, kui jälle saabub pühapäev, see meie ainuke tööst vaba päev. Kui ma aga mõtlen lastele ja sellele, et nad on ilma minu abita ka järgmisel ja ülejärgmisel kooliaastal, siis tundub aeg minevat väga aeglaselt. Siis mõtlen vahel ka amnestia peale.

Meil siin eriti ohtlike riiklike kurjategijate seas räägitakse sel aastal rohkem amnestiast. Seda seoses kahe sündmusega.

Üheks on Nõukogude Liidu moodustamise 60. aastapäev detsembri lõpus. Sel puhul kriminaalkurjategijatele antakse amnestiat, kuid vaevalt meile, eriti ohtlikele riiklikele kurjategijatele see laieneb. Ja kui nii lähebki, siis me mõtleme jälle halvasti sellest tähtpäevast — meile ju tundub siis, nagu oleks see aastapäev vaid varaste püha.

Teiseks amnestia põhjuseks loodame mõnikord, kui meeleolu on optimistlikum, Madridi konverentsi jätkamist 9. novembril. Kui see jätkub ja siis meie, need veidrate kohtuprotsesside süüalused, veel siin Uurali laagrites oleme, siis me mõtleme küll väga halvasti nendest, kes istuvad seal konverentsilaudade taga — hästi toidetud, soliidsetes ülikondades, üksteisele tähtsalt naeratades. Ühed inimesed siin, teised üsna sarnased, seal. Nagu peakski sedasi olema loomulik. Kui selle konverentsiga seoses meile amnestiat ei anta, kui see on nii jõuetu, siis on küll kõik sellised konverentsid vaid häbiks inimkonnale ja Helsingi deklaratsioon häbiks linnale, mille nime ta kannab. Ühtlasi häbiks selleaegsele presidendile Kekkonenile niimoodi, et see varjutab isegi tema teisi saavutusi.

Meie lapsed, Sven, Reet ja Veikko, võivad praegu olla tänulikud paljudele, kes meie perekonda nüüd toetavad. Kuid miski ei suuda vältida nende pettumust tulevikus ja põlgust inimkonna silmakirjalikkuse vastu, mille sümboliks muutuvad ka Kekkonen ja Helsingi deklaratsioon sel juhul, kui mina olen siin Uurali laagris ka veel järgmisel aastal.

(Mõtlesin muidugi ka riigimeeste all Brezhnevit ja tema sotsialismimaade kolleege, kuid arvasin, et kui nende nimed on kirjas, siis KGB tsensuur ei lase minu kirja läbi)

o

Minule tundub ja elus paistab see välja ikka ja jälle, et kui kellegil on väiksemgi võimalus rakendada eeskirju ja seadusi laste vastu sel viisil, et vähendada vanemate töötasu trahvidega või tõkestada nende teenimisvõimalusi, siis teeb ta seda kiiresti ja mõnuga. On küll seadus, mille järgi peaks meie kolmele lapsele olema kindlustatud alimendid 50% ulatuses minu palgast. Kuid juba aprilli kuust saadik pole see nii. Tegelikkuses see protsent sõltub ka väikeste võimumeeste tujudest (laagri KGB-meeste näpunäidetest). Kui juulis korrapidaja jõudis alustada loendusega enne minu kohalejõudmist, siis lisaks muudele karistustele selgus lõpuks ka rahaline karistus. Alimendid lastele olid 12 rbl võrra väiksemad.

Mõnikord loen lehest, et Nõukogude ettevõtted andvat toetust lastega perekondadele. Eriti tehakse sellest tähtis asi kolhoosides ja sovhoosides, kus ei jätku enam inimesi. Kuid sellegi pärast on õhkkond lastevaenulik. Seda ei kujuta küll ette, et kombinaat „Säde" annaks toetust kolmelapselisele emale, kes on seal töötanud üle 15 aasta (Nõukogude ettevõte ja selle ametiühing on tegelikult üks ja sama) Toetust võtab omale juhtkond, kui sõidab puhkusele. Milline kontrast võrreldes nende eestlastega, kes nüüd abistavad meie perekonda kingituspakkidega. See tuletab mulle meelde minu Eestiaegset lapsepõlve ja seda vaimu, mis anti meile kaasa Vändra kiriku jumalateenistuselt — inimesed olgu üksteise suhtes inimlikud ja abivalmis. Abi minu perekonnale nüüd — see on nagu jumala kingitus hättasattunule.

Meie perekonnast tean, et minu teenimisvõimalus alimentidena lastele on siin umbes 50 rbl kuus (tegelikult vähenes 35 rublani selle järel kui tulid karistused ja mind viidi üle madalamale töötasule). Sellele lisandub ema palk, umbes 110 rbl. See on veidi üle poole keskmisest palgast Eestis. Tekib mulje, nagu poleks naised töötasustamisel võrdõiguslikud, nagu mõnikord lehes kirjutatakse. Kokku tuleb kolme lapse kohta 150 rubla. Perekonnaliikme kohta tuleb peaaegu 40 rbl kuus ja see jõuab juba ametlikule elatusminimumile, 50 rublale, üsna lähedale. (Nõukogude Liidus ei ole sellises olukorras olevatele perekondadele ette nähtud tulumaksusoodustusi). Veidi oleks nagu kokkuhoidlik see suur riik meie väikeste laste suhtes. Ei tea, kas see on ikka kasulik — paljud loobuvad lastest, kui rohkem mõtlevad tegeliku elu ja lastekasvatuse murede peale.

o

11. sept, 1982

Mõnikord mõtlen siin ka sellest, missuguses arengus on see tehnikaharu, milles tegin oma aspirantuuri uurimistöö. Kui ma alustasin, siis ennustas üks Pärnu insener, et kui ma sellega tegelen, läheb nii, et lõpuks olen ma nagu uppunud. kass. Olin siis hämmastunud tema pessimismist tehnika arendamise suhtes siin riigis. Olin ka üllatunud sellest, kui häid võrdlusvõimalusi on Eesti keeles. Kuid nüüd imestan, kui väga õigesti ennustas see insener minu eksperimendi saatuse.

Selle eksperimendi pärast hakkasid mõned Pärnu KEK juhid minusse vaenulikult suhtuma — nad ei talunud, et ma sellega tegelen. Imelik, et Nõukogude Liidus arengu keelajad jäävad alati peale nendele, kes püüavad uue elluviimist aidata.

Mina ei saanud dissertatsioonist loobuda, sest olin ammu valinud eneseteostamisekss variandi, mille järgi edu elus tuleb saavutada oma inseneri-kvalifikatsiooni arendamisega. Ma olin alati kindla veendumusega loobunud karjääri tegemisest komsomoli ja partei liikmena ning ülemustega koos napsitamise abil. See on teine tee ja selle valisid mõned minu tuttavad. Kuid isegi praegu siit laagrist ei kadesta ma neid — parem hea tervisega siin, kui alkohoolikuna vabaduses.

Minu valitud insenerlik variant edu saavutamiseks ja perekonna kindlustamiseks ei olnud teostatav. Minu ettevõtte Pärnu ja Tallinna ametimehed olid kõik erisugustel ja vastupidistel arvamustel. Nii imelik, kui see ka ei olnud, tuli mul ikka ja jälle näha, kuidas nad omavahel jagelesid, need ühe partei mehed. Sellise vaenutsemise ja umbusu õhkkonnas oli lihtne kõrvale heita seda tehnika probleemi — oli see ju ja on praegugi üksnes vaenuliku Lääne tehnika. Seda uurides olin mina ka koos sellega vaid üks kapitalismi pahe. Nõuab suurt julgust, et pooldada Läänes levinud tehnikat.

Iga tasandi võimud, alates Pärnust ja lõpetades Moskva omadega, suhtusid asjasse kolme moodi — pooldavalt, ükskõikselt või vaenulikult. Ideoloogiliselt õige vaenulikkus jäi peale.

Sel ajal võis veel kahelda elekter-salvestuskütte efektiivsuses, sest nafta ja gaas olid odavad. Nüüd siin laagris lugesin referaat-ajakirjast, et Saksa LV-s suureneb selle kütteviisi kasutamine ka seoses valitsuse programmiga nafta kasutamise vähendamiseks. Selline asjade areng maailmas ületas minu prognoosi ja minu uurimistööst oleks olnud veel suurem kasu, kui ma ise varem arvasin. Nüüd on eksperiment seismas.

Võibolla on see riigi tehnika ja majanduse arengule kahjulik? Aga ega siin Uuralis südametunnistus mind sellepärast küll ei piina, rohkem nagu teeb see mulle nalja. Mind saadeti laagrisse, uurimistöö lõppes, selle tehnika haru areng seisab — nüüd olen ma juba koos võimumeestega üksmeelselt selle vastu, nüüd oleme selles kahjurluses kaasosanikud, ehk nagu vangizhargoonis öeldakse, „podelniki" (asjaosalised).

Uurimistöö järeldustest oli kõige olulisem see mõte, et Nõukogude riigis ei saa tehnikat arendada nii, nagu arenenud riikides. Riigi mehhanism on liiga keeruline, kui öelda selle hinnang välja hästi diplomaatiliselt.

See eksperiment läks tõesti nii, nagu ennustas see kõige pessimistlikum insener. Olen nüüd Uurali laagris — ja selle kohta sobib päris täpselt see mahlakas Eesti väljend — nagu uppunud kass.

Tulevikuplaanidesse ei oska ma enam uurimistööle kohta ette näha. Dissertatsiooni kaitsemine on võimatu minu ideoloogilise nõrkuse pärast. Kohtutoimikus oli Ehituse Teadusliku Uurimise Instituudi kiri, milles öeldi, et ma ei kõlvanud teaduslikku kraadi kaitsema eeskirjade punkt 24 järgi, mis nõuab ideelist kindlameelsust.

Mis teha uurimistöö kokkuvõtetega ja järeldustega ning Soome salvestuskütte seadmetega, mis on hästi vastu pidanud meie korteris? Kuna uurimistöö tõi mulle vaid kulutusi ja viis minu sellesse „uppunud kassi" olekusse, siis on vist küll kõige õigem, kui ma ka ise keeran end selle tehnikaharu vastu ja annan sellele nii halva kuulsuse, et siin Vene riigis ei julge sellega enam keegi tegeleda.

(Brezhnevi Vene Nõukogude riigis oli terve Läänemaailma tehnika ja tehnoloogia ideoloogilise kohtu poolt vangi seisusesse mõistetud.)

o

12. september 1982

Täna on esimene halb ilm lumeseguse vihmaga. Algab poolaasta, mil rohkem loen ja kirjutan. Eelmise aastaga jään rahule — lastele kirjutatud kümme pikka kirja on suureks minevikusündmuste meenutamiseks ja hindamiseks. Laagrielu ja meeleolu olid sellise kirjutamise soodustajaks. Kodus ma ei oleks suutnud keskenduda sellisele kirjutamisele. Nüüd on sellest laagriajast ka veidi kasu. Lapsed saavad ka tulevikus pildi minu lapsepõlveaegadest ja probleemidest 1938 ja 1949 aastate vahel. Tead ju ise, kui tõsine aeg see oli kõigi eestlaste jaoks.

Selleks sügiseks ja talveks kavandasin lastele nende jutukeste kirjutamise, mis ma neile siis, kui olin veel kodus ja lapsed väikesed, välja mõtlesin. Meie lapsed on nüüd nende jaoks ehk liiga vanad, aga nad võivad neid lugeda tulevikus oma lastele.

On aeg lõpetada. Kõige tähtsamana selles kirjas tahaks kõiki tänada, kes meie perekonda nüüd aitavad. Palju tänu, palju tänu!

Parimate lootustega!

VELJO

Heinsoo Insurance Brokers Ltd.

Eesti Majas

Toronto, Ontario M4K 2R6

958 Broadview Ave, ruum 202,

Telefon 461-0764

DARRELL KENT

REAL ESTATE LTD. REALTOR

268 Jane St., Toronto, Ont. M6S 3Z2

Olen Teie teenistuses kinnisvarade ostu või müügi puhul Metro Toronto ja Ontario ulatuses.

- Tasuta hindamine
- Hüpoteeklaenunude korraldamine

Esindaja

LIVIA HOLMBERG

kodus 233-6482

kontoris 766-4088

Kalepite perekond pärast saabumist Toronto Saare lennuväljale.

TEEJUHIS PRAOST E. LEPIKU KODUSSE

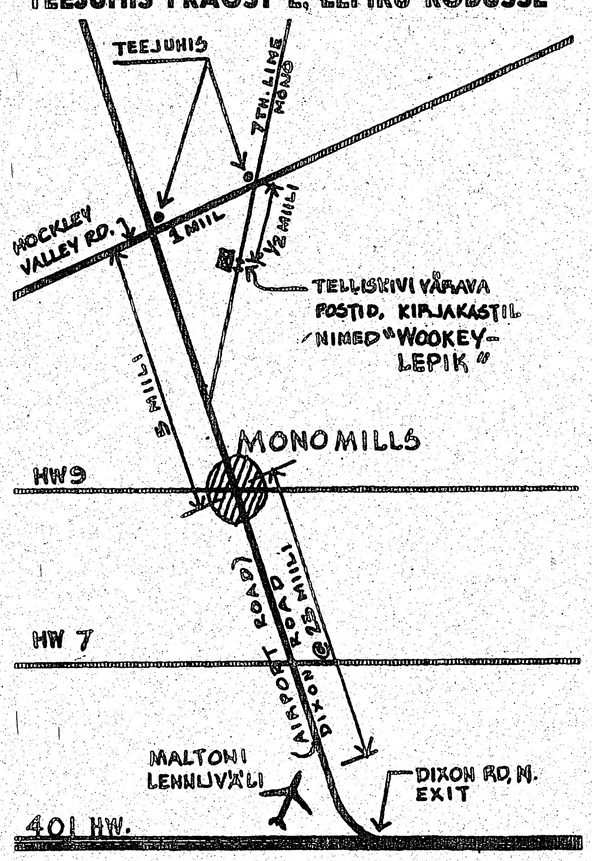

Kolme koguduse ühine väljasõit toimub praost E. Lepiku tallu pühapäeval, 9. aug. kell 12 päeval. Teenivad praost E. Lepik ja õp. A. Taul.

Pärast jumalateenistust lõuna mõõduka hinna eest valmistatud Ap. Õigeusu naisringi poolt. Võimalus ujuda, tennist mängida, jalutada ja niisama suvitada.

R. S. KANE LTD.
Tähelepanu! UUS ASUKOHT
6150 Yonge Street (lõunapool Steeles Avenue'd)
North York, Ontario M2M 3W9
Tel. (416) 221-1159

GARDENIA FLOWERS & GIFTS
5165 YONGE ST
WILLOWDALE, ONT.
M2N 5P5
733-4515 733-4516
Teleflora
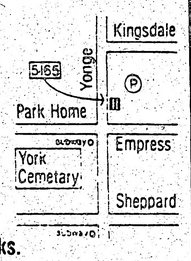

• Park Home Subway juures (avatakse mais 1987)
• Kojuviimine Suur-Torontos ja üle maailma
• Aktsepteeritakse krediit-kaarte
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
KUNSTKÄSITÖID KINKIDEKS: EHTED, MEREVAIK, NAHKTÖÖD, PUUNIKERDUSED, KERAAMIKA.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

ARMAST ISA JA SUGULAST

Georg Merimets'a

sündinud 10. detsembril 1917 Pärnus
surnud 21. juulil 1987 Windsoris

mälestavad sügavas leinas

KALJU ja MERIKE MERIMETS
AUGUST, MARE ja HELLE JURS

ARMAST

Lehte Raidal'it

sündinud 20. märtsil 1925 Paardemaal
surnud 23. juulil 1987 Saskatoonis

mälestab kurvas leinas

ARVO RAIDAL

LAHKUS IGAVESELE UNELE MEIE ARMAS SUGULANE

Karl Eduard Palgi

sündinud 20. jaanuaril 1910. a. Verioral, Võrumaal
surnud 24. juulil 1987. a. Sudburys

Mälestame kurbuses ja avaldame sügavat kaastunnet abikaasa LEIDALE

ERICH KIUDORF perekonnaga
VERONIKA KÖBLER
VILLEM VIIA
LEHTE VIIA Inglismaal

Leinateateid

Enskedes Rootsis suri 11. aprillil Lydia Sandbank, sündinud 11. mail. 1902.

Värmdöl Rootsis suri 13. aprillil Linda Suursööt, neiuna Sepp, sündinud 21. jaanuaril 1917 Tallinnas.

Sydneys Austraalias suri 13. aprillil Marta Margiste, neiuna Otto, sündinud 10. novembril 1900 Toilas.

Eestlasi ja lätlasi Evangeelse Luteri Kiriku konverentsil Ottawas: Paremalt — õp. Peeter Vanker, pr. Edith Ederma, Õp. Helmut Saabas, õp. Udo Petersoo, Peeter Möldre, Morella Wilks (läti), Bernhard Teder, Astrida Liepins (läti), ja Tõnu Orav.

Ateistlik konverents

Tallinnas rünnati luterlust ja pagulasi

Juunikuu keskel toimus Tallinnas kahepäevane ateistilik konverents, millel kohaliku ajakirjanduse andmetel arutati „tänapäeva luterluse ideoloogiat ja praktikat". Konverentsist osavõtjate hulgas polnud aga luterlasi, vaid „teadusliku ateismi spetsialistid" ja Balti „parteitöötajad".

Kuigi osavõtjad hindasid kiriku osa rahuvõitluses, konstateeriti samas, et „religiooni antiteaduslik olemus sellest ei muutu".

Tartu Ülikooli ajaloodoktor L. Raid kõneles oma sõnavõtus eesti „emigrantlike" luterlike ringkondade tegevusest. Et see tegevus Raidi ringkonda tõsiselt häirib, näitab järgmine lõik kompartei organi „Rahva Hääle" 19. juuni numbrist:

„Ta märkis muu hulgas, et viimasel aastakümnel iseloomustab luterlike kirikutegelaste 'välisvõitlust' kõikvõimalike poliitiliste manifestatsioonide, meeleavalduste ja muude ürituste korraldamine ajal, kui NSV Liidu juhtivad tegelased teevad viisite või turismigrupid ja sõprusdelegatsioonide esindajad sõidavad lääneriikidesse. Nad püüdsid iga hinna eest nurjata Helsingi nõupidamist, Belgradi, Madridi ja Stockholmi kohtumist.

Nad üritavad külvata umbusku rahvaste vahele, levitada valet ja väljamõeldisi meie maa kohta. Torkab silma seegi, et emigrantlikud luterlikud kirikutegelased esinevad Lääne rahvusvahelisel areenil üha sagedamini 'ekspertidena' küsimustes, mis puudutavad südametunnistuse vabadust ja rahvuspoliitikat. Nad on kirjutanud rohkesti broshüüre, raamatuid ja läkitusi. Sääraste kirjatükkide autoritena esinevad üha sagedamini peapiiskop K. Veem (. . .) ja juristist klerikaal A. Taska, samuti teise põlvkonna pastorid. Sellised, nagu näiteks K. Laantee. Ajaloolastena figureerivad Chicago kolledzhi professor teoloogiadoktor L. Võõbus ja teised.

Osavõtjad tutvusid ka Tallinna huviväärsustega ja kuulasid orelimuusika kontserti Niguliste kirikus(!).

EPL

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Varises igavikku meie armas venna- ja onunaine

Mari Ellermets

sündinud 16. augustil 1908 Eestis
surnud 20. juulil 1987 Long Islandil

Mälestavad leinas
HELMI HALJASMAA abikaasaga
SANNU MÖLDER lastega

Eesti kultuuri edasikandjat

Heino Riga

mälestavad

HELGA ja ORVO AST

Südamlik kaastunne REINOLE, JÜRILE ja PEETRILE nende ema

Selma Sepp'a

surma puhul

AINO ja ARMAND JALAKAS

Armast

Endel Are't

mälestab

MARTA KAUNISMAA

AINUKE EESTI LILLEÄRI

AARDVARK

1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9

736-1170
Kodus 223-0201

AARDVARK FLORIST LTD

Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas. Lillede koju viimine.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 782-0485 või 447-2017

Tõnu Toome, B.A.Sc., LL.B.
Mihkel Holmberg, B.A. LL.B.
TOOME, PEASE & HOLMBERG
Advokaadid-notarid
Yorkdale Place,
1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 785-5550
kodus 762-2367

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
129 John Street,
Toronto, Ont. M5V 2E2
Telefon 597-1714

Martin Erik Tiidus,
B.A., LL.B.
HARRIS, BARR
ADVOKAADID — NOTARID
39 Queen St., St. Catharines,
Ont., P.O. Box 366, L2R 6V7
Tel. (416) 688-9411,
õhtuti (416) 834-0007

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110

Enesetapmisi Soomes

HELSINGI — Enesemõrvad sagenesid Soomes juba 1970-ndais aastais praegusele tasemele: 25 enesemõrva 100.000 elaniku kohta. Meeste enesemõrvade osa sellest on erakordselt suur, nad on rahvusvahelises statistikas ungarlaste järel teisel kohal maailmas. Soome töötab koos Ungariga kõrge enesemõrva arvu piiramiseks.

Soomes on igal aastal 1200 enesemõrva, sellega võrreldes liiklusõnnetuste ohvreid umbes 600 ringis. Prof. Jouko Lönquisti arvates iga enesemõrvakatse tehakse selletõttu, et kas ollakse purjus või tuntakse selgepäiselt elumõtte puudumist, kuna abinõud inimeste probleemide lahendamiseks on lõppenud. Purjus olles tuleb pinnale see masendus, mis selge peaga asub teadvuses varjatud.

Perekonnaelu Harju rajoonis

Ajaleht ,,Harju Elu'' andis 2. veebruaril ülevaate rajooni perekonnaelu statistikast. Tsiteerime huvitavamat osa sellest allpool:

,,1986. a. registreeriti Harju rajoonis 1586 lapse sünd. Poiste meelisnimed olid: Martin, Marko, Kristjan, Lauri, Iim ja Silver. Tüdrukutele armastati panna: Kristiina, Anneli, Liis, Kadi, Annika, Katrin ja Kristel. Uute perekonnaseisuaktide registreerimise eeskirjade järgi võidakse lapsele anda ainult üks eesnimi.

Surmajuhtumeid registreeriti rajoonis kokku 1138, alla aasta vanuseid lapsi suri 17. Surnute keskmine vanus oli 68 aastat. Endiselt on sagedasemad surma põhjused üldine veresoonte lupjumine, südame isheemiatõbi, südame- ja aju ateroskleroos ning vähktõbi.

Möödunud aastal loodi rajoonis 702 uut perekonda. Noorim pruut oli 16-, vanim 63-aastane. Peigmeeste vanusepiirid olid vastavalt 16 ja 76 aastat. 376 korral olid mõlemad abiellujad vallalised. Üldiselt sõlmitakse väga palju segaabielusid. Eestlased abiellusid omavahel ainult 357 korral, üle 60 korra valiti elukaaslaseks teise rahvuse esindaja.

Abielulahutusi vormistati 342. Pikim lahutatud abielu kestis 33 aastat.'' EPL

Kinkige sünnipäevaks
„VABA EESTLANE"

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1202
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

KIRIKUD

TORONTO EESTI SEITSMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS

804 Broadview Avenue (allmaaraudteejaama vastas Eesti Maja poole). Abijutlustaja telefon 626-3417.

Laup., 1. aug. kell 9.30 homm. jutlus, kõneleb pastor K. Aka. Kell 11 piiblikool ainel: ,,Vaheseinad varisevad Apostlite tegude raamatust.

Tere tulemast!

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$60.—	$80.—
Poolaastas	$34.—	$44.—
Veerandaastas	$18.—	$23.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):
KANADAS:
Aastas $111.—, poolaastas $60.— ja veerandaastas $31.—
USA-s:
Aastas $115.—, poolaastas $62.— ja veerandaastas $32.—
VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $140.—, poolaastas $75.— ja veerandaastas $40.—
Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 centi.

Pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata
VABA EESTLANE
120 A Willowdale Ave., Willowdale, Ont. M2N 4Y2

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $ .....
siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga.
(Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi: .....
Aadress: .....
.....
.....

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 30. juulil 1987 — Thursday, July 30, 1987

Möödunud nädalase Jõekääru valguspeo suure-vaeva-nägijad saavad lilli. Ees Toronto Eesti Naisseltsi esinaine Helju Novek. Foto: T. Säägi

VALVEARST NÄDALALÕPUL

1., 2. ja 3. augustil
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

8. ja 9. augustil
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

15. ja 16. augustil
dr. H. Tari, tel. 224-0402

22. ja 23. augustil
dr. J. Marley, tel. 921-7777

29. ja 30. augustil
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

Lühiuudised

JEAN-RABEL, Haiti (Reuter) — Siin Haiti mustade väikelinnas leidis hiljuti aset tänavalahing kaigaste, kirveste ja võsanugadega, kus vähemasti 100 inimest olevat surma saanud. Lahingu olevat põhjustanud „arusaamatused" maaomanike ja „uusmaasajate" vahel. Maaomanikud olevat palganud endakaitseks endisi nn „ton-ton macoute" kõrilõikajaid, keda diktaator Duvalier'i salapolitsei inimeste mahasurumiseks kasutas. Jean-Rabel asub 225 km pealinnast Port-au-Prince'st.

CALGARY (CP) — Steven Kesler, kes poeröövli maha laskmise eest hiljuti õigeks mõisteti, võib kergendatult hingata, sest edasikaebamise tähtaeg on möödunud. Peale apteeker Kesleri õigeks mõistmist, kes röövel Timothy Smith'i haavlipüssiga surnuks laskis ja tema kaaslast haavas, pärast seda kui need ta apteegis relvastatud röövimise korda olid saatnud, lubas nimelt Alberta provintsiprokurör edasi kaevata, kuid kuna ta seda 30 päeva jooksul ei ole teinud, on asi aegunud.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

Tänuavaldus

KALLID SÕBRAD

Ajalehe „Vaba Eestlane" kaudu täname kõiki eestlasi ja eestlaste organisatsioone, kes meie perekonda abistasid Kanadas kodu sisseseadmisel ja meie uue elu alustamisel.

Meie Kanadasse saabumisest alates tunneme end koduselt just selle eestlaste abivalmiduse tõttu, mis on lahendanud kõik mured juba enne, kui me oleme saanud neid muretseda.

Meil on hea meel sellest, et Kanada eestlaste organisatsioonid on nii tugevad ja eestlaste eestimeelsus nii kindel.

Eestlased siin andsid meile kindla usu sellesse, et eestlased kogu maailmas ja ka Kodu-Eestis suudavad varsti jälle meie rahva tulevikku suunata oma tahte ja oma kätega.

Palju tänu

Sven, Reet, Veikko, Helle ja Veljo Kalep

Mitte just „tööliste paradiis"

„Radio Liberty" teostas möödunud aastal ulatusliku uurimuse, võrreldes kaupade ja elatustarvete jaemüügi hindu Moskvas ja neljas läänemaailma linnas, nimelt Washingtonis, Londonis, Pariisis ja Münchenis. Kuna võrdlus rahakursi alusel N. Liidu ebarealistliku kursi tõttu on mõttetu, võeti aluseks tööaeg, mis on vajalik, et keskmine tööstustööline saaks osta teatud kaupu Moskvas või nimetatud neljas läänelinnas. 60 uurija ühistöö tulemused avaldati hiljuti, kinnitades suurt elatustaseme vahet läänemaailmas ja Venemaal.

Moskva tööline peab töötama 51 tundi, et osta nädala toidumoona (piim, leib, liha, juur- ja aedvili jne.) neljaliikmelisele perekonnale tavalise N. Liidu tarbimise tasemel. See on kaks kuni kolm korda rohkem aega, kui vajab tööline kapitalistlikkudes linnades. Tavalises linnaperekonnas N. Liidus töötavad kaks isikut, nii et uurimuse kohaselt kulub rohkem kui pool perekonna sissetulekust söögi, joogi ja suitsumaterjali ostuks.

Moskva tööline peab töötama 100 minutit, et osta 20 muna, kuna tööline Washingtonis vajab selleks ainult 10 minutit, tööline Londonis 20 minutit. 0.7 liitri vodka ostuks on Moskva töölisel vaja 851 minutit tööd, mis on viis kuni üheksa korda kauem kui läänelinnades. Keskmise auto ostuks on Moskva töölisel vaja seitse aastat tööd, Müncheni tööline vajab selleks ainult ühe aasta.

Suur erand Moskva töölise kasuks on üürid, kuna üürihindu pealinnas ei ole tõstetud 1928. aastast saati. Washingtoni tööline kulutab selleks peagu viis korda rohkem tööaega kui tema ametivend Moskvas. Tuleb aga meeles pidada, et elamispind isiku kohta N. Liidus on ainult umbes üks kolmandik ameeriklase omast. Pealegi on korterite standard Venemaal üldiselt tunduvalt madalam kui Ühendriikides.

Sellise uurimuse üheks raskuseks on võrreldavate kaupade kvaliteedi vahe, samuti fakt, et mitmeid kaupu ei olnud saadaval isegi Moskvas, mis on üldiselt paremini varustatud kui teised linnad N. Liidus. Samuti ei olnud võimalik arvesse võtta aega, mis ostjad raiskavad „sabas" seismisega.

Üldiselt aga näitab uurimus seda suurt elustandardi vahet, mida Gorbatshov loodab oma uue majanduspoliitikaga ületada.

A.T.

Nalja

Naine: „Meie uued naabrid on näha väga armunud. Igal hommikul jätab ta naise suudeldes jumalaga ja lehvitab veel tänavalt. Küll oleks kena, kui sa ka vahel sedaviisi teeks." Mees: „Oh, mis mina nüüd mina ei ole noorikuga tuttavgi veel."

EUROOPALIKULT ELEGANTNE MÖÖBLIÄRI

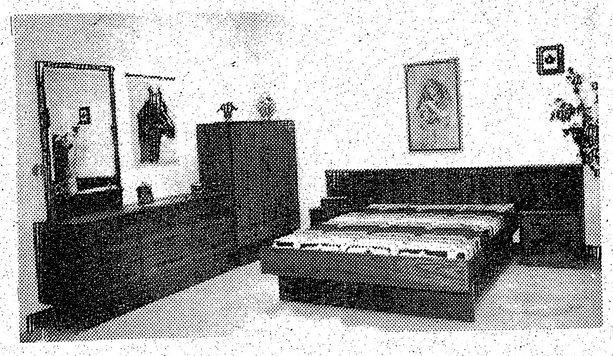

TULGE JA KÜLASTAGE MEID
SÄÄSTKE RAHA

Rikkalikus valikus elutoa-, magamistoa-, söögitoa- ja lastetoamööbleid. Kõik kõrgekvaliteedilised tiikpuust, palisandrist (rosewood) või tammest.
Palju muud kodu kaunistamiseks: põranda-, laua- ja laelambid, stereod, videokabinetid, riiulid jm.
Kõrge kvaliteet. Eeskujulik teenindamine. SOODSAD HINNAD.

Modern Trend Interiors

7310 WOODBINE AVE. — MARKHAM — PÕHJA POOL STEELES AVE. — Tel. 475-6337, 491-0178
Avatud: esmasp., neljap. ja reedel 10—9, teisip., kolmap. 10—6, laup. 10—5.